ശക്തൻതമ്പുരാനും

കൊടുങ്ങല്ലൂരും

പുത്തേഴത്തു രാമൻമേനോൻ,

ബി. ഏ., ബി. എൽ.

(സാഹിത്യപരിഷൽത്രൈമാസികയിൽനിന്നു പുനർമ്മുദ്രിതം)

1116

സനാതനധർമ്മം അച്ചുക്കൂടം, പെരുമാനൂർ, എറണാകുളം.

ശക്തൻ തമ്പുരാനും കൊടുങ്ങല്ലൂരും *

(പുത്തേഴത്തു രാമൻമേനോൻ ബി. ഏ., ബി. എൽ.)

കൊടുങ്ങല്ലൂരിന്റെ പ്രാചീനത, പ്രാമുഖ്യം, പ്രസിദ്ധി മുതലായതെല്ലാം ഗവേഷകന്മാരുടെ പരിശോധനകളിൽ കുടുങ്ങിക്കിടക്കുകയാണ്. "കൊടുങ്ങല്ലൂരി"ന്റെ ഉത്ഭവം എങ്ങനെയാണെന്നുള്ള കാര്യത്തിൽ പോലും അവസാനതീർപ്പുണ്ടായിട്ടില്ല. കൊടുംകല്ലൂർ, കൊടുംകാളിയൂർ, കൊടുംകലയൂർ, കൊടും കോൾ ഊർ എന്നിങ്ങനെ ആ പദത്തെ ഓരോരുത്തർ ഓരോ വിധം വ്യാഖ്യാനിക്കുന്നു. ആധുനികകാലത്തെ കവിശ്രേഷ്ഠന്മാർ അതിനെ "കോടിലിംഗപുരം" എന്നു സംസ്കൃതീകരിച്ചിട്ടുമുണ്ട്. മുചിരി, മുസ്സിറിസ് എന്നു തുടങ്ങിയ ചില പേരുകൾ ആദികാലത്തെ രാജ്യസഞ്ചാരികളും കച്ചവടക്കാരും കൊടുത്തിട്ടുള്ളതു കൊടുങ്ങല്ലൂരിന്നാണെന്ന് ഒരുവിധം തീർച്ചപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. കേരളചരിത്രത്തിൽ പ്രചുരപ്രചാരമുള്ള "മകോതയപുരം—പട്ടണം" കൊടുങ്ങല്ലൂരാണെന്നും തെളിഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. ചേരന്റെ തലസ്ഥാനമോ, കേരളന്റെ രാജധാനിയോ എന്തെങ്കിലുമായിരുന്നിരിക്കാവുന്ന "തിരുവഞ്ചിക്കുളം" കൊടുങ്ങല്ലൂരിൽ ചേർന്നതല്ലെന്ന് ആർക്കും പറയുവാനും തരമില്ല. പണ്ടെങ്ങനെയൊക്കെ ആയിരുന്നാലും, ഉണ്ടായിരുന്നാലും "പണ്ടത്തെയും പറഞ്ഞു പടിക്കൽ ഇരിക്കേണ്ട" ദുർഭാഗം കൊടുങ്ങല്ലൂരിന്നു കൈവന്നതായിക്കാണുന്നു. പോർത്തുഗീസ്സുകാരുടെ കാലം മുതല്ക്ക്—ഡച്ചുകാരുടെ കാലത്തു വിശേഷിച്ചും—ഇംഗ്ലീഷാധിപത്യം സംസ്ഥാപിതമാകുന്നതു വരെയും, കൊടുങ്ങല്ലൂർരാജ്യം സ്വാതന്ത്ര്യം എന്നല്ല, സ്വൈരവും സമാധാനവുംതന്നെ അധികമായിട്ടൊന്നും അനുഭവിച്ചിട്ടില്ല. ചേറ്റുവാഴിപ്പിന്റെ തെക്കേത്തലയായിരുന്നതുകൊണ്ടും, ചേന്നമംഗലം, പറവൂർ, ആലങ്ങാട്ട് എന്നീ നാടുകളുടെ ഇടയ്ക്കു കിടന്നിരുന്നതുകൊണ്ടും, 'വയ്പിൻ'തുരുത്തിന്റെ അറ്റത്ത വടക്കേക്കരയായിരുന്നതുകൊണ്ടും, ക്രിസ്ത്വാബ്ദം 16-ം 17-ം 18-ം ശതാബ്ദങ്ങളിൽ

* ശക്തൻതമ്പുരാനെപ്പറ്റി എഴുതിവരുന്ന വിസ്തൃതമായ ഒരു പുസ്തകത്തിലെ ഒരദ്ധ്യായം.

കൊടുങ്ങല്ലൂർശീമ ആരുടേയും, ഓരോരുത്തരുടേയും, പലരുടേയും, ഇടയ്ക്കിടയ്ക്ക് അവനവന്റെയും ആയിട്ടങ്ങനെ കഴിഞ്ഞുകൂടി വന്നതെന്നു പറയാം. ഇപ്പോൾ കൊടുങ്ങല്ലൂർ കൊച്ചിരാജ്യത്തിലെ ഒരു താലൂക്കു മാത്രമാണ്. എങ്കിലും, "കൊടുങ്ങല്ലൂർ ബഡ്ജററ്" ഒന്നു വേറെയാണുതാനും. കൊടുങ്ങല്ലൂർരാജാവിന് ആ രാജ്യത്തു യഥാർത്ഥത്തിൽ യാതൊരു സ്വാതന്ത്ര്യാധികാരവും മേന്മാവകാശവും ഇല്ല. കൊടുങ്ങല്ലൂർ, കൊച്ചിസംസ്ഥാനത്തിൽ ചേർന്ന ഒരു രാജ്യംമാത്രമാകുന്നു. ശക്തൻതമ്പുരാന്റെ കാലത്ത്, "കൊടുങ്ങല്ലൂർകാര്യം" ഏറക്കുറെ "കടിച്ചാൽ പൊട്ടാത്ത" ഒരു വാദവിഷയമായിരുന്നു.

കൊടുങ്ങല്ലൂർസ്വദേശിയും പഴമക്കാരനും പ്രസിദ്ധപണ്ഡിതനുമായ ശ്രീ കുന്നേഴത്തു പരമേശ്വരമേനോൻ അവർകൾ കൊടുങ്ങല്ലൂർ രാജവംശത്തെക്കുറിച്ച് എഴുതിയിരിക്കുന്നതു് ഇപ്രകാരമാണ്: —

"അമ്പലപ്പുഴ, ഇടപ്പിള്ളി, പറവൂർ, കൊടുങ്ങല്ലൂർ ഈ നാലു രാജാക്കന്മാരും ബ്രാഹ്മണർ—നമ്പൂതിരിമാർ—ആയിരുന്നു. അവർ പെരുമാളുടെ രാജധാനിയിൽ 'തേവാരികൾ' ആയിട്ട് അനേകം തലമുറയായി രാജസേവ നടത്തീട്ടുള്ള ആഢ്യന്മാരായിരുന്നു. ചേരമാൻ കേരള രാജാക്കന്മാർക്ക് അവരവരുടെ രാജ്യത്തെ ആധിപത്യം സ്വാതന്ത്ര്യമായി ദാനംചെയ്തപ്പോൾ, മേല്പറഞ്ഞ ബ്രാഹ്മണാഢ്യന്മാർക്കും ഓരോ രാജ്യത്തെ ദാനം ചെയ്തു. അതിൽ അയിരാണിക്കുളംഗ്രാമത്തിൽപെട്ട പടിഞ്ഞാറ്റി(ന്നി)യേടത്തു ഭട്ടതിരിക്കാണ് കൊടുങ്ങല്ലൂർരാജ്യം കിട്ടിയതു്. ആ ഭട്ടതിരിയുടെ വംശം വളരെ കാലത്തിനുശേഷം, സന്തതിവിച്ഛേദത്താൽ നാമാവശേഷമായി. ഒടുവിലത്തെ ഭട്ടതിരി 'വെള്ളൂർ ചാർ(ൽ)ക്കര' എന്ന ക്ഷത്രിയരാജകുടുംബത്തിലെ ഒരു സ്ത്രീയുടെ ഭർത്താവായിരുന്നു. ആ സ്ത്രീയിൽ അദ്ദേഹത്തിനു സന്താനങ്ങളുണ്ടായിരുന്നതിനാൽ തന്റെ പിന്തുടർച്ചാവകാശം ആ സന്തതിപരമ്പരയ്ക്ക് അദ്ദേഹത്തിൽനിന്നും സിദ്ധിച്ചു. ആ വെള്ളൂർ ചാൽക്കര സ്വരൂപം കാലാന്തരത്തിൽ പല വംശമായി തിരിഞ്ഞു. ആ ശാഖക്കാരിൽ ചിലർ ഇന്നു വെള്ളാങ്ങല്ലൂരും (വെള്ളൂർമാളികക്കോവിലകം) പാലപ്പെട്ടിയിലും (ചാർക്കരക്കോവിലകം, പാലപ്പെട്ടികോവിലകം) ഇന്നും വസിക്കുന്നുണ്ട്. സാക്ഷാൽ "പൂഞ്ഞാർ" സ്വരൂപവും ഈ വംശത്തിൽനിന്നുണ്ടായതാണ്. വെള്ളൂർ ചാൽക്കര എന്ന മൂലകുടുംബംവകയായ ചില ഭൂസ്വത്തുക്കൾ ഇന്നും എനാമാക്കൽകെട്ടിനു വടക്കുകിഴക്കായി 'മതിൽക്കര' എന്നും 'ഉരകം'

എന്നും പറയപ്പെടുന്ന പ്രദേശങ്ങളിൽ 'കൊടുങ്ങല്ലൂർ എസ്റ്റേറ്റുവക' ദേശവഴികളായിട്ടുണ്ടു്. ഇതൊക്കെ ബ്രിട്ടീഷുമലബാറിലാണു്. എല്ലാ ശാഖക്കാരും അതു് അനുഭവിക്കുന്നുണ്ടു്.

"കൊടുങ്ങല്ലൂർതമ്പുരാക്കന്മാർ മൂപ്പുകിട്ടിയാൽ ഇന്നും സ്ഥാനാരോഹണം ചെയ്യുന്നതും ചെയ്യേണ്ടതും പണ്ടത്തെ പെരുമാൾരാജധാനിക്കടുത്തുള്ള—ഇന്നും കണ്ടാൽ വിസ്മയംതോന്നുന്ന ശില്പവൈചിത്ര്യവും വിസ്താരൌന്നത്യങ്ങളുമുള്ള—'തൃക്കുലശേഖരപുരം' എന്ന വിഷ്ണുക്ഷേത്രത്തിലാണു്. അവിടെ 'വട്ടെഴുത്തിൽ' പല ശിലാരേഖകളുമുണ്ടു്.

"കൊടുങ്ങല്ലൂർതമ്പുരാക്കന്മാർ എഴുതിക്കൊടുത്തിട്ടുള്ള പഴയ തിരുവെഴുത്തുകളിൽ 'ശ്രീ ഏകകോവിൽ നാരായണവർമ്മ തിരുകോവിലതി(ധി)കാരികൾ' എന്ന സ്ഥാനപ്പേരു് എഴുതിവന്നിരുന്നു. ആവക ലക്ഷ്യങ്ങൾ ഇന്നും ഊരാളികളിൽ ചിലരുടെ കൈവശത്തിലില്ലെന്നില്ല. 'നാരായണ' ശബ്ദം ബ്രാഹ്മണനാമമാണെന്നു സ്പഷ്ടമാണല്ലോ.

"പെരുമാളുടെ അംഗരക്ഷകരായിരുന്ന 'ഒന്നുകുറെ ആയിരം' എന്ന നായർസൈന്യമാണു് 'ലോകർ' എന്ന പേരിൽ ഇന്നും കൊടുങ്ങല്ലൂർ ശ്രീകുരുംബക്കാവിൽ 'കൂട്ടം' ഇരിക്കുകയും, കൊടുങ്ങല്ലൂർതമ്പുരാനെ 'നയനാർ' എന്ന സ്ഥാനത്തു വാഴിച്ചു് അവരുടെ പരദേവതയായ ഭഗവതിയുടെ ക്ഷേത്രരക്ഷകനായി മാസംതോറും ഒന്നാംതിയ്യതിയും, താലപ്പൊലി, ഭരണി, മുതലായ ആണ്ടുവിശേഷങ്ങളിലും അകമ്പടി സേവിക്കുകയും ചെയ്തുവരുന്നതു്.

"കൊടുങ്ങല്ലൂർതമ്പുരാനും 'ഒന്നുകുറെ ആയിരം' യോഗക്കാരും ആയിട്ടുള്ള അന്യോന്യസംബന്ധത്തെയും മറ്റും കുറിച്ചു് ഇനിയും പല സംഗതികളും വിസ്തരിക്കുവാനുണ്ടു്."

[കൊടുങ്ങല്ലൂർ, 'ചേറ്റുവാദ്വീപിൽ' ഉൾപ്പെട്ടതാകകൊണ്ടു്, "ശക്തൻതമ്പുരാനും ചേറ്റുവാമണപ്പുറവും" എന്ന അദ്ധ്യായത്തിൽ പ്രസ്താവിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള പല സംഗതികളും കൊടുങ്ങല്ലൂരിന്നും ബാധകമായിട്ടുള്ളവയാണെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. 'ഗോല്ലനീസ്സി'ന്റെ മെമ്മോറാണ്ടത്തിൽ കൊടുങ്ങല്ലൂർരാജവംശത്തിന്നു് സാമൂതിരിയുടെ സ്വരൂപത്തിലെ പിതൃസ്ഥാനം ഉണ്ടെന്നും, ഐരൂർരാജകുടുംബം കൊടുങ്ങല്ലൂരിന്റെ ഒരു പാർശ്വതാവഴിയാണെന്നും എഴുതിയിരിക്കുന്നതു് ഇവിടെ സ്മരണീയവുമാകുന്നു. എന്നുമതല്ലു് എന്നു തീർത്തുപറഞ്ഞുകൂടെങ്കിലും,

1717 വരെ കൊടുങ്ങല്ലൂർ (ചേററുവാമഴിപ്പുഴവനം) സാമൂതിരിക്ക് അധീനമായിരുന്നു എന്നും ആ കൊല്ലത്തിൽ ലന്തയും സാമൂതിരിയുംതമ്മിലുണ്ടായ കരാറുപ്രകാരമാണ് അതു ലന്തയ്ക്കു വിട്ടുകിട്ടിയതെന്നും, അതിനുശേഷം 1776 വരെ ആ രാ ്യം ലന്തക്കാരുടെ കൈവശത്തിലായിരുന്നു എന്നും, ആ വഷത്തിൽ ഹൈദർ നവാബിന്റെ ആളായ 'സേർദർഖാൻ' ചേററുവാ കീഴടക്കിയതോടുകൂടി കൊടുങ്ങല്ലൂരും നവാബിന് അധീനപ്പെട്ടു എന്നും മററും ആ അദ്ധ്യായത്തിൽ വിവരിച്ചിരിക്കുന്നതിലേയ്ക്കു വായനക്കാരുടെ ശ്രദ്ധയെ തിരിച്ചു കൊള്ളുന്നു.]

'ചേററുവാ'യിൽ കൊടുങ്ങല്ലൂർ ഉൾപ്പെട്ടുവോ എന്ന സംഗതി, ഇംഗ്ലീഷുകാരും ശക്തൻതമ്പുരാനും തമ്മിൽ ഉണ്ടായിത്തീർന്ന വലിയ തക്കങ്ങളിൽ ഒന്നായിരുന്നു. ശ്രീരംഗപട്ടണത്തെ സന്ധിപ്രകാരം "ചേററുവാ" ടിപ്പുവിൽനിന്ന് ഇംഗ്ലീഷുകമ്പനിക്കാക്കു കിട്ടിയതോടൊപ്പം കൊടുങ്ങല്ലൂരും കിട്ടി എന്ന് അവരും, അതില്ലാ, "കൊടുങ്ങല്ലൂർശീമ" വേറെതന്നെയാണെന്നും അതു തനിക്കു ലന്തക്കമ്പനിക്കാരോടു കിട്ടിയതാണെന്നും ഇംഗ്ലീഷുകാക്കു അവകാശപ്പെട്ടതല്ലെന്നും ശക്തൻതമ്പുരാനും, ബലമായി വാദിച്ചു. കൊ: വ: 965-ൽ (1790-ൽ)ശക്തൻതമ്പുരാനും ഇംഗ്ലീഷുകാരും തമ്മിൽ ഇദംപ്രഥമമായുണ്ടായ കരാറിൽ—മിസ്റ്റർ പൌണിയുടെ കരാറിൽ—കൊച്ചിക്ക് ഇംഗ്ലീഷുകാർ മടക്കിക്കൊടുക്കേണ്ട രാജ്യങ്ങളുടെ പട്ടികയിൽ, "ചേററുവാമണപ്പുറം, പതിനെട്ടരയാളും, കാര, തൃപ്രയാർ, കൊടുങ്ങല്ലൂർനാട്ട്, തിരുവഞ്ചിക്കുളം, എടത്തുരുത്തി" എന്നിങ്ങനെ തിരിച്ചുതിരിച്ചുതന്നെ ചേത്തിട്ടുമുണ്ടായിരുന്നു. 'ചേററുവാരാജ്യം' കമ്പിനിക്കാർ സ്വാധീനപ്പെടുത്തിയ ഉടൻതന്നെ, 1790 നവമ്പർ 26-ാംനു-, ഒരു കൊല്ലത്തേയ്ക്കു പാട്ടത്തിനായി കൊച്ചിരാജാവിനെ ഏല്പിച്ചു രേഖയും വാങ്ങി. ആ രേഖയിൽ"...വെകുമാനപ്പെട്ട കമ്പനിയാരവർകളും ചേത്തുവാമഴിപ്പെ ജയിത്തു സ്വാധീനമായി പിടിച്ചു കൊണ്ടാർകൾ. കമ്പനികാരിയ പ്രമാണമായിരിക്കുന്ന നമ്മെ അതെ കൊച്ചിരാമവർമ്മരാജാ അവർകളുക്കു ഒരു സംവത്സരത്തുക്കു നാല്പതുനായിരം രൂപായിക്കു കുത്തകൈ കൊടുക്കുംപടിയായി നമുക്കു കല്പിച്ചു വന്തിതു. ആനാൽ ചേത്തുവാമഴിപ്പെ ഒരു സംവത്സരത്തിക്കുമാത്തിരം താങ്കൾക്കു കൊടുക്കിറേൻ" എന്നാണ് എഴുതിയിരിക്കുന്നതു്.

സന്ധിക്കരാറിൽ വാക്കുകളെ സംബന്ധിച്ചു ചില വ്യത്യാസങ്ങൾ കാണപ്പെട്ടതു് കൂടുതൽ വൈഷമ്യത്തെ ഉണ്ടാക്കി. ഇംഗ്ലീഷിൽ എഴുതീട്ടുള്ള കരാറിൽ "കൊടുങ്ങല്ലൂർ വില്ലേജ്" എന്നും, മലയാളത്തിൽ എ

ഴുതി സായ്വ് ഒപ്പിട്ട് രാജാവിന്നു കൊടുത്തിട്ടുള്ളതിൽ "കൊടുങ്ങല്ലൂർ ശീമ" എന്നുമാണ് എഴുതിയിരുന്നത്. ഈ "കൊടുങ്ങല്ലൂർ ശീമ" എന്ന വാക്കിനെ പിടിച്ചായിരുന്നു ശക്തൻതമ്പുരാൻ പ്രധാനമായി വാദം നടത്തിയത്. "കൊടുങ്ങല്ലൂർരാജാവു നമ്മുടെ ജാതിക്കാരനാണ്. ആ രാജ്യത്തുനിന്നുള്ള ആദായം രാജാവുതന്നെയാണ് പണ്ടുകാലങ്ങളിൽ ചിലവിട്ടിരുന്നത് എങ്കിലും, നമ്മുടെ ചൊല്പടിക്കു നടക്കുകയും നമ്മുടെ യുദ്ധങ്ങൾക്ക് ആവശ്യപ്രകാരം ആളും അർത്ഥവും അയയ്ക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. അങ്ങനെ ഇരിക്കുമ്പോൾ 949-ൽ ഹൈദരാലിഖാൻെറ ഒരു സൈന്യത്തോടുകൂടി ശ്രീനിവാസറാവു ആക്രമണത്തിന് എത്തുകയും നാം പണം കൊടുത്ത് അദ്ദേഹത്തെ തിരിച്ചയയ്ക്കുകയും ചെയ്തു. അതിൽ കൊടുങ്ങല്ലൂരിൻെറ വീതവും നാം കൊടുത്തു കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു, അന്നുമുതല്ക്കു കൊടുങ്ങല്ലൂർശീമയിലെ പിരിവുകളും നാം തന്നെ എടുത്തു വരുന്നു. അതിനിടയ്ക്കാണ് 952-ൽ ഹൈദരുടെ മറെറാരു സേനാനായകനായ സേർദർഖാൻ വീണ്ടും എത്തിച്ചേർന്നത്. അപ്പോഴും നാം അന്നുവരെയുണ്ടായിരുന്ന ബാക്കിയെല്ലാം തീർക്കുകയും, മേലിൽ കൊല്ലംതോറും മുപ്പതിനായിരം വരാഹൻ വീതം ബോധ്യപ്പെടുത്തുവാൻ ഏല്ക്കുകയും ചെയ്തു. ആ മുപ്പതിനായിരം കൊടുങ്ങല്ലൂരിൻെറ വീതംകൂടി ഉൾപ്പെട്ടതാകുന്നു. 'കൊച്ചിക്കും കൊടുങ്ങല്ലൂരിന്നുംകൂടി മുപ്പതിനായിരം' എന്നെഴുതീട്ടുള്ള രശീതികളും നമ്മുടെ പക്കൽ ഉണ്ട്. എന്നാൽ സേർദർഖാൻ അവിടന്ന് ഡച്ചിൻെറ നേരെ എതിർത്തപ്പോൾ, ഡച്ചു നമുക്കും താല്പര്യപ്പെട്ടവരാകകൊണ്ടും, നവാബും നാമും സഖ്യത്തിലാകയാലും നാം ഒന്നിനും പോകാതെ ഒതുങ്ങി ഇരിക്കയും കൊടുങ്ങല്ലൂർരാജാവിനെ കുടുംബസഹിതം നമ്മുടെ അടുക്കൽ വരുത്തിപ്പാർപ്പിക്കയും ചെയ്തു. അക്കാലത്ത് കൊടുങ്ങല്ലൂരെ മുതലെടുപ്പ് സേർദർഖാൻതന്നെ നടത്തുകയും കോഴിക്കോട്ട് അടയ്ക്കുകയും ചെയ്തു. അപ്പടിക്ക് 966വരെ നടന്നു. എന്നാൽ അത്രയും സംഖ്യ അതാതാണ്ടിൽ, നാം കൊടുക്കേണ്ട മുപ്പതിനായിരത്തിൽ നമുക്കു കുറവു കിട്ടീട്ടുള്ളതുമാകുന്നു. അപ്പോഴത്തും നമ്മുടെ സ്വന്തമായ പതിനെട്ടരയാളവും കാര്യവും നാംതന്നെ നോക്കിവന്നു." ഇതായിരുന്നു ശക്തൻതമ്പുരാൻെറ വാദഗതിയുടെ ചുരുക്കം.

969 ചിങ്ങം 22-ാംനു- ശക്തൻതമ്പുരാൻ അന്നത്തെ മലബാർ സൂപ്രവൈസർ മിസ്റ്റർ "ഫാർമർ"സായ്വിൻെറ എഴുത്തിന് അയച്ച മറുപടിക്കുത്തുതന്നെ താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്നു. അതിൽനിന്ന്, അനുപമേയമായ അവിടത്തെ ഭാഷയിൽതന്നെ, അദ്ദേഹത്തിൻെറ ഉറച്ച നിലയും തികച്ച ന്യായവും വായിച്ചറിയാവുന്നതാണ്.

"ടിപ്പുസുൽത്താൻ കമ്പഞ്ഞിക്ക് എഴുതിതന്ന ജമാവന്തിയിൽ 'കൊടുങ്ങല്ലൂർശീമയ്ക്കു ഇത്ര പണം' എന്നുംകൂടെ എഴുതിയിരിക്കകൊണ്ടു്, അവിടെ നീതിപണം എടുപ്പിക്കേണ്ടതിന്നു താശീൽദാരെ അയച്ചിരിക്കുന്നു എന്നും, അതിന്നു നാം തടവുചെയ്യപോകരുതു് എന്നും അല്ലൊ തങ്ങൾ ചേർന്ന് എഴുതിവന്ന കടലാസ്സിൽ ആകുന്നതു്. നമുക്ക് അവകാശപ്പെട്ട രാജ്യങ്ങൾക്ക് അത്രെ നാം ബഹുമാനപ്പെട്ട കമ്പഞ്ഞിയുമായി ഉടമ്പടി എഴുതിപ്പിടിച്ചു്, മൂന്നു സംവത്സരമായിട്ടു കപ്പപ്പണവും ബോധിപ്പിച്ചു വരുന്നതു്. നവാബ് ഹൈദരാലിഖാൻ ബലത്തോടുംകൂടി കോഴിക്കോട്ടുവന്നു് രാജ്യങ്ങൾ ഒതുക്കിയതിന്റെ ശേഷം, നെടുങ്കോട്ടയ്ക്കു പുറത്തു നമുക്കുള്ള രാജ്യങ്ങൾക്ക പറഞ്ഞുവെച്ച കപ്പം ബോധിപ്പിക്കണമെന്നു ഇങ്ങോട്ടു ചോദിക്കകൊണ്ടും, ബലത്തോടുംകൂടി വന്നിരിക്കുമ്പോൾ പറഞ്ഞുവെച്ച കപ്പം കൊടുക്കാഞ്ഞാൽ, രാജ്യം ഒതുക്കിക്കൊള്ളുമല്ലോ എന്നു ഭയപ്പെട്ടും, 952-ാമാണ്ടിൽ ഹൈദരാലിഖാനു കപ്പം കൊടുക്കേണ്ടതിന്നു പറഞ്ഞുവെച്ചു് എഴുതിപ്പിടിക്കുമ്പോൾ, കൊടുങ്ങല്ലൂര നമുക്കു പ്രത്യേകം ഉള്ള ശീമ ആകകൊണ്ടു്, കൂടക്കൂട്ടി കപ്പം ബോധിപ്പിക്കത്തക്കവണ്ണം എഴുതിച്ചു് കപ്പവും കൊടുത്തുകൊണ്ടുവരുമ്പോൾ, ലന്തക്കമ്പഞ്ഞിക്കുള്ള ചെറുവാപ്പുറം നവാബ് ഒതുക്കി, കൊടുങ്ങല്ലൂർ കോട്ടയ്ക്കുനേരെ പട എടുക്കകൊണ്ടു മണപ്പുറം ശീമയ്ക്കും കൊടുങ്ങല്ലൂർ കോട്ടയ്ക്കും മദ്ധ്യേ കൊടുങ്ങല്ലൂർശീമ ആകകൊണ്ടും, ഏറിയ പാളയം കൊടുങ്ങല്ലൂർ ശീമയിൽവന്നു പാർത്തുകൊണ്ടു്, കോട്ടയ്ക്കുനേരെ യുദ്ധം ചെയ്കകൊണ്ടും, ആ സമയത്തു നമ്മുടെ ആളുകൾ അവിടെ പോക ഉണ്ടായതും ഇല്ല. നവാബായിട്ടു പറഞ്ഞുവെച്ചതിൻവണ്ണം കൊടുങ്ങല്ലൂർശീമയ്ക്കും കൂടി കൂട്ടി നാം കപ്പപ്പണം ബോധിപ്പിച്ചുകൊണ്ടുവരികയും ചെയ്തു. ആ പണം ബോധിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നതിന്നു്, കൊടുങ്ങല്ലൂര വകകൂടിപ്പററിയ പ്രകാരത്തിന്നു നമുക്ക രശീതികളും എഴുതിത്തന്നിട്ടുണ്ടു്. മൂന്നു രശീതികളുടെ പകൎപ്പുകൾ കൊടുത്തയയ്ക്കുന്നു. നവാബും ഡച്ചുകമ്പഞ്ഞിയും കൂടി കൊടുങ്ങല്ലൂർ വെച്ചു പട ഉണ്ടായതു നമ്മുടെ കൊടുങ്ങല്ലൂർ ശീമ നശിച്ചു് ഏറിയ ചേതങ്ങൾ വരികകൊണ്ടു്, ആ അവസ്ഥകൾ ടിപ്പുസുൽത്താനെ ബോധിപ്പിച്ചാറെ, കപ്പപ്പണം ഏതാനും നമുക്ക കുറച്ചുതന്നും ഇരിക്കുന്നു. ഇപ്രകാരം നടന്നുവരുമ്പോൾ, ടിപ്പുസുൽത്താൻ നമ്മുടെ രാജ്യങ്ങളും ഒതുക്കി, ക്ഷേത്രങ്ങൾ ആലിയായിട്ടുള്ളതും കളഞ്ഞു്, ഏറിയനാശംവരുത്തുകകൊണ്ടു്, ഇനിമേൽ ടിപ്പുസുൽത്താന്റെ സ്നേഹം നമുക്ക വേണ്ട, എന്നുറെച്ചു്, ബഹുമാനപ്പെട്ട കമ്പഞ്ഞിയുടെ സ്നേഹത്തെ നാം പ്രാൎത്ഥിച്ചു്, അപ്രകാരത്തിന്നു് ബൊമ്പായിലെ ജനറാൾന്നും ജന

പട്ടണത്തിലെക്കും നാം എഴുതിക്കൊടുത്തയച്ചതിന്റെ ശേഷം, ചെന്നപട്ടണത്തിൽനിന്നു നമുക്കു കടദാസ്സ് എഴുതിവന്നതിൽ, ബഹുമാനപ്പെട്ട കമ്പഞ്ഞിയെ വിശ്വസിച്ചു നടന്നുകൊണ്ടാൽ കമ്പഞ്ഞിന്നു മാനമുള്ളായായിട്ടു നടത്തിച്ചു രക്ഷിച്ചുകൊള്ളുമെന്നും, "മെസ്തർപൌണി"യായിട്ടു കണ്ടു കാര്യങ്ങൾ പറഞ്ഞുവെച്ചു തീർത്തുകൊള്ളണമെന്നും, എഴുതിവരികയും ചെയ്തു. അതുകൊണ്ടു നമ്മുടെ പരമാർത്ഥങ്ങൾ ഒക്കെയും മെസ്തർപൌണിയെ ബോധിപ്പിച്ചു, നവാബായിട്ടു പറഞ്ഞുവെച്ച് എഴുതിപിടിച്ച കടദാസ്സുകളും കാട്ടിക്കൊടുത്തു, ബോധിപ്പിച്ചു, നെടുങ്കോട്ടയും പുറത്തു നമുക്കുള്ള രാജ്യങ്ങൾക്കു കമ്പഞ്ഞിക്കു കപ്പപ്പണം ബോധിപ്പിച്ചു നടന്നുകൊള്ളേണ്ടു പ്രകാരത്തിന്ന്, ഇന്നിന്നവണ്ണമെന്നുവെച്ച്, അപ്രകാരത്തിന്ന് ഒക്കെയും, മെസ്തർപൌണിയുടെ കടദാസ്സും നമ്മുടെ കടദാസ്സുകളുടെ ജന്നാപട്ടണത്തേക്ക് അയയ്ക്കയും, അതിന്റെ ശേഷം വർത്തമാനങ്ങൾ ഒക്കെയും 'ചാർട്ട് കൗൺസിൽവാലിസ്സി'നെയും ബോധിപ്പിച്ച്, ജന്നാപട്ടണത്തുവെച്ചു ഉടമ്പടി എഴുതി, 'നിയോഗന്മാരു'ടെ ഒപ്പും ഇട്ട് കമ്പഞ്ഞിമുദ്രയുംവെച്ച്, ഉടമ്പടിക്കടദാസ്സ് ഇങ്ങോട്ടു കൊടുത്തയയ്ക്കുകൊണ്ട്, മെസ്തർപൌണിയുടെ പേരിൽതന്നെ ഇന്നേവരെയും ആ ഉടമ്പടിയിൽ ഒരു ഭേദം കൂടാതെ നമ്മെക്കൊണ്ടു നടത്തിച്ചുകൊണ്ടുവരുമ്പോൾ, ഇപ്പോൾ നമ്മുടെ വക കൊടുങ്ങല്ലൂർശീമയിൽ കമ്പഞ്ഞിയിൽനിന്നു തഹശീൽദാരന്മാരെ ആക്കി നികുതിപണം പിരിപ്പിക്കുക എന്നു വന്നാൽ അതു നമുക്കു എത്രയും വളരെ സങ്കടമായിട്ടുള്ള കാര്യമത്രെ ആകുന്നതു്. ഇക്കാര്യത്തിൽ നമുക്കു വളരെ വിസ്മയം തോന്നുകയുംചെയ്തു. ചേറ്റുവാശീമ വേറെ ആയിട്ടും, കൊടുങ്ങല്ലൂർശീമ വേറെ ആയിട്ടും കീഴിൽ എറിയോരു കാലമായി നടന്നുപോന്നിരുന്ന പ്രകാരങ്ങൾ ഒക്കെയും രാജ്യത്തുള്ള എല്ലാവർക്കും ബോധിച്ചിരിക്കുന്നതിലും വിശേഷിച്ച് ലന്തക്കമ്പഞ്ഞിസ്ഥാനത്തു തങ്ങൾ വിചാരിക്കുമ്പോഴും ബോധിക്കയും ചെയ്യുമല്ലൊ ..... "

ഈ തിരുവെഴുത്തിൽനിന്നു കൊടുങ്ങല്ലൂർവഴക്കിന്റെ വഴികളെല്ലാം വിശദമാകുന്നുണ്ട്. ഇതുപോലെ ഇനിയും ചില എഴുത്തുകൾ കാണുന്നുണ്ട്. അവയിലെ സാരാംശങ്ങൾ സംഗ്രഹിച്ചും മററുമാണ് ഈ അദ്ധ്യായം രചിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതു്. മാതൃകയ്ക്കായി ഒരെഴുത്തു മാത്രം —അതുതന്നെയും ആ വിഷയത്തിൽ ഏതാണ്ട് ഒന്നാമതായുണ്ടായ എഴുത്തു മാത്രം—ഇവിടെ അങ്ങനെതന്നെ എടുത്തു ചേർത്തിട്ടുള്ളതാണ്. എഴുത്തുകുത്തുകളിൽ ശക്തൻതമ്പുരാൻ ഒട്ടും പിന്നോക്കമായിരുന്നില്ലെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ.

മലബാർകമ്മീഷണർമാൎക്ക് ശക്തൻതമ്പുരാന്റെ ന്യായങ്ങളെല്ലാം അത്ര ബോധിച്ചില്ലെന്നും, അതിൽ ചിലതിന്റെ യാഥാൎത്ഥ്യത്തെ തന്നെ അവർ സംശയിച്ചു എന്നും, വഴിയെ കാണാവുന്നതാണ്. എന്നാൽ അവൎക്കും ശക്തൻതമ്പുരാൻ കെട്ടിയ വലയിൽ കുടുങ്ങി അവിടെക്കിടന്നു പിടയുവാനല്ലാതെ, തൽകാലം നിവൃത്തിയുണ്ടായിരുന്നില്ല. "എന്തെങ്കിലും ന്യായം പറഞ്ഞൊപ്പിച്ചിട്ടു വേണം തീൎച്ചചെയ്യുന്നതിന്" എന്ന് അവൎക്കുണ്ടായിരുന്ന നിശ്ചയം ആദരണീയംതന്നെയാകുന്നു. ആ വ്രതം അവർ ഒരിക്കലും ഉപേക്ഷിച്ചില്ലെന്നും ബഹുമാനപുരസ്സരം സമ്മതിക്കതന്നെ വേണം. അവരുടെ ഒരു റിപ്പോൎട്ടിൽ ഇങ്ങനെ പറയുന്നു:—"വല്ലാത്ത വാദപ്പുഴിയിൽ ഞങ്ങൾ പെട്ടുപോയി. സംഭവങ്ങളുടെയും സംഗതികളുടെയും യാഥാൎത്ഥ്യം തികച്ചും അറിയുന്നതിന് ഒരു വഴിയുമുണ്ടായിരുന്നില്ല. സത്യം തെളിയിക്കാൻ സാധിക്കുമായിരുന്നവർ കൊടുങ്ങല്ലൂർതമ്പുരാനും, ഡച്ചുഗവൎണ്ണരുമായിരുന്നു. കൊച്ചിരാജാവു പിടിച്ചുവെച്ചിരുന്ന കൊടുങ്ങല്ലൂർതമ്പുരാനെ കാണാൻ തന്നെ കിട്ടിയില്ല. ഡച്ചുകാൎക്ക് കൊച്ചിയിലേക്കു ഞങ്ങൾ എഴുതി അയച്ചു. "ആങ്കൾബെക്ക്" ഗവൎണ്ണർ കൊടുത്തയച്ച മറുവടി ഒരു തുമ്പും വാലും ഇല്ലാത്തതായിരുന്നു. അതിൽ ചില ഭാഗം നോക്കിയാൽ ചേറുവാമണപ്പുറത്ത് എല്ലാം പെട്ടതെന്നു തോന്നും; മറ്റു ചില കാൎയ്യങ്ങൾ കണ്ടാൽ ചേറുവാ മൂന്നു രാജ്യമാണെന്ന് അനുമാനിക്കണം. ഒരു കാൎയ്യം തീൎച്ചയാണ്. ചേറുവാദേശം മുഴുവനും ഒന്നിച്ച് 1717 മുതൽ 1776 വരെയുള്ള കാലം അത്രയും ഡച്ചിന്റെ കൈവശത്തിൽ നിന്നിട്ടില്ല."

സംഗതികൾ മേൽപ്രകാരമിരുന്നതിനാൽ ഗത്യന്തരമില്ലാതെ കമ്മീഷണർമാർ ഐരൂർരാജാവിനെക്കണ്ടു ചോദിക്കുവാൻ തീൎച്ചപ്പെടുത്തി. അദ്ദേഹം സാമൂതിരിപ്പക്ഷക്കാരനായിരുന്നു എന്നു റിപ്പോൎട്ടിൽതന്നെ ഉണ്ട്. ഐരൂർതമ്പുരാന്റെ കഥാകഥനം താഴെചേൎക്കും പ്രകാരമായിരുന്നു. "ചേറുവായിൽ യഥാൎത്ഥത്തിൽ എല്ലാം പെട്ടും. എന്നാൽ സാധാരണ പറയുന്നവർ ചേറുവാ എന്നും മണപ്പുറം എന്നും കൊടുങ്ങല്ലൂർ എന്നും തിരിച്ചാണ് പറയുക. ചേറുവാ മൂന്നുരാജ്യം തന്നെയാണ്. സാമൂതിരി ഈ മൂന്നു രാജ്യവും കീഴടക്കി. ചുങ്കം, ചങ്ങാതം, പുരുഷാന്തരം, ഇതൊക്കെ പിരിച്ചു. 1715 വരെ എല്ലാവരും സാമൂതിരിക്കു വഴിപ്പെട്ടുപോന്നു. അക്കാലത്തു സാമൂതിരി കൊച്ചിരാജ്യത്തേക്കു കടന്നു. അപ്പോൾ കൊച്ചി ലന്തയെ കൂട്ടുപിടിച്ചു. അവർ സാമൂതിരിയെ ചേറുവായിൽനിന്ന് ഓടിച്ചു. അങ്ങനെ 1754 വരെ ചേറുവാ ലന്തക്കാർ കൈവ

ശം വെച്ചു. അന്നു സാമൂതിരി വലിയ പട ഒരുക്കി വീണ്ടുംവന്നു. ഒക്കെ പിടിച്ചു. കൊടുങ്ങല്ലൂർക്കോട്ട മാത്രം ശേഷിച്ചു. കൊച്ചിരാജ്യവും കീഴമർത്തി, അന്നു ലന്തക്കാർക്കു കൊച്ചിയിലേയും കൊടുങ്ങല്ലൂരിലേയും രണ്ടു കോട്ടകൾ മാത്രമായി. 1758-വരെ സാമൂതിരിയുടെ ശക്തി അങ്ങനെ നിലനിന്നു. ഡച്ചും കൊച്ചിയും വീണ്ടും ഒരിക്കൽകൂടി യോജിച്ച് എതിർത്തപ്പോൾ സാമൂതിരി പിൻവലിച്ചു. യുദ്ധച്ചിലവു സാമൂതിരി ലന്തയ്ക്കു കൊടുക്കുവാനും കൊടുക്കുന്നതുവരെ ചേററുവാദ്വീപു മുഴുവനും ലന്ത കൈവശം വെക്കാനും സമ്മതിച്ച് കരാറെഴുതി മാറി. യുദ്ധച്ചിലവു കൊടുക്കൽ ഉണ്ടായില്ല. അവിടുന്ന് എട്ടുകൊല്ലം കഴിഞ്ഞപ്പോഴേക്കും സാമൂതിരിയെ ഹൈദർനവാബു സ്വരാജ്യത്തുതന്നെ പരാജിതനാക്കി. 1774-ൽ ശ്രീനിവാസറാവു വന്നു. അന്നു ഡച്ചുകാർ കൊടുങ്ങല്ലൂർരാജാവിനെ, മനസ്സില്ലാഞ്ഞിട്ടോ ശേഷിയില്ലാഞ്ഞിട്ടോ എന്തോ, ഒന്നും സഹായിച്ചില്ല. കൊടുങ്ങല്ലൂർരാജാവു് റാവുവിന് ഒരു സംഖ്യ കൊടുത്തുകൊള്ളാമെന്ന് ഏററു. അതിന്റെ ഉറപ്പിനായി കൊച്ചിരാജാവിന്റെ കാര്യക്കാരെ ജാമ്യംകൊടുത്തു. ആ കാര്യക്കാർ മുഖാന്തിരം രണ്ടുകൊല്ലം കൊടുങ്ങല്ലൂർരാജാവു ആ സംഖ്യ കൊടുക്കുകയുംചെയ്തു. അപ്പോഴാണ് സർദാർഖാന്റെ വരവ്. അയാൾ ആ രാജ്യമൊക്കെ പിടിച്ചു. ഡച്ചുകാർ പിന്തിരിച്ചുപോയി. ഒടുവിൽ അവർ ശേഷിച്ച കൊടുങ്ങല്ലൂർക്കോട്ടയെയും അവർ തിരുവിതാംകൂറിനു 1789-ൽ വിലയ്ക്കുവിററു. അതോടുകൂടി ചേററുവായിലെ മൂന്നുരാജ്യത്തിന്റെ വീതവും അതമനക്കണക്കിലേയ്ക്കു കോഴിക്കോട്ട് എത്തിച്ചുകൊടുക്കുക എന്നും വെച്ചു.”

ഇതിൽ പല ഭാഗങ്ങളും ശരിയാണ്. ചിലതിനെക്കുറിച്ചെല്ലാം കമ്മീഷണർമാർക്ക് വേറെ തെളിവുകളും കിട്ടാതിരുന്നില്ല. 1776-വരെ രണ്ടോ മൂന്നോ കൊല്ലം, തന്റെ ജാമ്യബാദ്ധ്യതകൂടിയുണ്ടായിരുന്നതുകൊണ്ട്, കൊച്ചീരാജാവാണ് — അഥവാ അദ്ദേഹം മുഖേനയാണ് — കൊടുങ്ങല്ലൂരിന്റെ സംഖ്യ അടച്ചത് എന്നുള്ളതു നിരാക്ഷേപമാണ്. ആ കൊല്ലത്തിൽ കൊടുങ്ങല്ലൂർ അങ്ങനെതന്നെ മൈസൂരിനു കീഴടങ്ങുകയുംചെയ്തു. അവിടന്നങ്ങോട്ടും താനാണ് സംഖ്യ കൊടുത്തതെന്നും, താൻ കൊടുത്തിരുന്ന സംഖ്യയിൽ ആ വീതവും ഉൾപ്പെട്ടിരുന്നു എന്നും, കൊച്ചീരാജാവു ചെയ്ത വാദമാണ് കമ്മീഷണർമാരെ വിഷമിപ്പിച്ചതു്. 1780, 1782, 1783, എന്നീ കൊല്ലങ്ങളിലെ ചില “മൈസൂർരശീതികൾ” കൊച്ചിരാജാവ് തെളിവിലേയ്ക്കു ഹാജരാക്കി. എന്നാൽ ആ രശീതികളുടെ പരമാർത്ഥതയെക്കുറിച്ചുകൂടി കമ്മീഷണർമാർ സംശയിക്കുകയും,

അവയെല്ലാം നേരാണെങ്കിൽതന്നെ തമ്പുരാൻ വാദിച്ച പ്രകാരമല്ലാ അതിൽനിന്നു തെളിയുന്നതെന്ന് അവർ ശഠിക്കുകയുംചെയ്തു. പക്ഷെ, പതിനെട്ടരയാളുവും, കാരയും, കൊടുങ്ങല്ലൂരിനോടു തൊട്ടതാണെങ്കിലും അവ യഥാർത്ഥത്തിൽ ഐരൂർരാജാവിന്റെ ശീമയിൽ ചേർന്നിരുന്നതും ആ സ്വരൂപത്തിൽനിന്നു പണ്ടുണ്ടായ ഒരു ഒത്തുപ്രകാരം പെരുമ്പടപ്പിലേയ്ക്കു ഒഴിഞ്ഞിരുന്നതും ആണെന്നും, ആ രണ്ടു ദേശങ്ങളും ആദ്യം മുതല്ക്കുതന്നെ ഇടച്ചിലായും തടസ്സംകൂടാതെയും, ഹൈദരും ടിപ്പുവും കൊടുങ്ങല്ലൂർ ഒതുക്കിയ നാളിലും, തന്റെ തന്നെ കൈവശത്തിലായിരുന്നു എന്നും ശക്തൻതമ്പുരാൻ പുറപ്പെടുവിച്ച വാദത്തെ കമ്മീഷണർമാർക്കു തീരെ നിരാകരിക്കുവാൻ സാധിച്ചില്ല. അതിന്റെ സാധുതയെ മനസ്സില്ലാമനസ്സോടെയാണെങ്കിലും അവർ സ്വീകരിക്കുകയും, അതിന്റെ വെളിച്ചത്തിൽ മേല്പറഞ്ഞ രശീതികളെ പരിശോധിക്കുകയും, "സംശയത്തിന്റെ ഗുണം" ഒടുവിൽ അനുവദിക്കുകയുംചെയ്തു. എങ്കിലും, "ആ പ്രദേശങ്ങൾക്കു പ്രത്യേകം രശീതികളുണ്ടെന്ന് മുമ്പോരിക്കൽ ചെയ്ത വാദം എവിടെ പോയി?; ഈ മൂന്നു രശീതികൾ അല്ലാതെ ഇനിയും 'കൊടുങ്ങല്ലൂരിന്' രശീതികൾ കൈവശമുണ്ടെന്നു ഘോഷിച്ചതിൽനിന്ന് ഒരെണ്ണമെങ്കിലും എന്തുകൊണ്ട് കൊച്ചിരാജാവു ഹാജരാക്കുന്നില്ല? മണപ്പുറത്തിന്റെ പാട്ടച്ചീട്ടു കൈവശമുള്ളതിൽ നോക്കിയാൽ ഈ സംഗതി വെളിപ്പെടുമെന്നു പ്രസംഗിക്കയല്ലാതെ, ആ രേഖ ഹാജരാക്കാത്തത് എന്തുകൊണ്ട്?" എന്നു തുടങ്ങി ഒരു കൂട്ടം ചോദ്യാസ്ത്രങ്ങൾ വീണ്ടും അവർ ശക്തൻതമ്പുരാന്റെ നേരെ പ്രയോഗിച്ചു. ഒടുവിൽ, തന്റെ കൈയിലുണ്ടായിരുന്ന പാട്ടച്ചീട്ട്—കവുൽനാമം—അവിടുന്നു ഹാജരാക്കിക്കൊടുത്തു. ആ പാട്ടച്ചീട്ടു പരിശോധിച്ചപ്പോൾ കമ്മീഷണർമാർ ഒന്നുകൂടി 'എടുത്തടിച്ചു.' ചേറ്റുവായും, ഐരൂരും, കൊടുങ്ങല്ലൂരും ഒരേ ഒരു കരയും രാജ്യവുമാണെന്നും 'ചേറ്റുവാ'പദത്തിൽ ഉൾപ്പെടുമെന്നും, കൊടുങ്ങല്ലൂരിന്റെ വടക്കെ അതിരിൽ അതിനെ ഐരൂർരാജ്യത്തുനിന്നു വിഭജിക്കുന്ന ഒരു തോടുണ്ടെന്നു പറയുന്നതു പടിഞ്ഞാറെ അററംവരെ എത്താതെ പതിനെട്ടരയാളത്തിൽ അവസാനിക്കുന്നതേ ഉള്ളൂ എന്നും, അതുകൊണ്ട് അതു അതിർത്തിയാവുകയില്ലെന്നും, ആ വാദം സമ്മതിക്കില്ലെന്നും കമ്മീഷണർമാർ തർക്കിച്ചു.

"നിങ്ങൾ എന്തുപറയുന്നു? നിങ്ങൾക്ക രാജ്യസ്ഥിതികൾ എന്തറിയാം? ലന്തയോടെങ്കിലും അന്വേഷിക്കുക" എന്നായി ശക്തൻതമ്പുരാൻ! "മിസ്റ്റർ. വാൻ ആങ്കൾബെക്ക" ആയിരുന്നു കൊച്ചിയിലെ അന്ന

ത്തെ ഡച്ചുഗവർണ്ണർ, 'ട്രെപ്പിക്കാൻ' വേണ്ടിയാണെങ്കിലും കമ്മീഷണർമാർ. ആ ഗവർണ്ണരുടെ അഭിപ്രായം വരുത്തി. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞതു് ഇപ്രകാരമായിരുന്നു. "കൊടുങ്ങല്ലൂർ, ചേററുവായിൽനിന്നു വിട്ടുനില്ക്കുന്ന ഒരു ചെറിയ സ്വതന്ത്രരാജ്യമാണ്. നമ്മുടെ 'ചേററുവാ'യായി അതിന്നൊരു ബന്ധവുമില്ല. പുരാതനകാലംമുതല്ക്കു് ആ ഭാഗം കൊടുങ്ങല്ലൂർരാജാവിന്റെ വകയാണു്. അതിന്റെ അരികിൽ പോർത്തുഗീസ്സുകാർക്ക് ഒരു കോട്ടയുണ്ടായിരുന്നു. അതു് 1662-ൽ ലന്തക്കാർ പിടിച്ചെടുത്തു. അടുത്ത കാലത്തു തിരുവിതാംകൂറിലേക്കു വിലയ്ക്കുവിററുവരെ അതു ലന്തയുടെ കൈവശമായിരുന്നു. 1776-ൽ ഹൈദർനവാബ് ചേററുവാ അടക്കിയപ്പോൾ, കൊടുങ്ങല്ലൂരും അദ്ദേഹത്തിന് അധീനമായി. അവിടത്തെ രാജാവു രാജ്യം വിട്ടോടിപ്പോയി. പിന്നീട് 1783-ൽ ലന്തക്കാർ ചേററുവാ പിടിച്ചപ്പോൾ ഡച്ചിന്റെ എതിരൊ സഹായമോ കൂടാതെ സ്വസ്ഥാനത്തിൽ അദ്ദേഹം ആരോഹണം ചെയ്യപ്പെട്ടു. 1784-ൽ ചേററുവാ ടിപ്പുവിന്നു വിട്ടുകൊടുക്കുവാൻ 'ബതാവിയാ'യിൽനിന്നു് എഴുതിവന്നു. അപ്പോൾ നവാബു വീണ്ടും ചേററുവായിൽ പ്രവേശിച്ചു. അതോടുകൂടി കൊടുങ്ങല്ലൂരും നവാബിന്നു് അധീനമായി."

ആങ്കൾബെക്കിന്റെ എഴുത്തു് "കുഴപ്പത്തിന്മേൽ കുഴപ്പ്" മുണ്ടാക്കിയതല്ലാതെ, അവസാനതീർപ്പിന്നു സഹായമായിഭവിച്ചില്ല. കൊച്ചിയുടെ വാദവും ഡച്ചുഗവർണ്ണരുടെ വിവരണവും പല ഭാഗത്തും പൂർവ്വാപരവിരുദ്ധമായിരുന്നു. രണ്ടു് അഴിമുഖങ്ങൾക്കും നടുക്കുള്ള രാജ്യം മുഴുവനും — കൊടുങ്ങല്ലൂരഴിമുതൽ ചേററുവാ അഴിവരെ — ഡച്ചിന്റെ രാജ്യമായിരുന്നു എന്നും ചേററുവായിൽ എല്ലാം പെട്ടമെന്നും കമ്മീഷണർമാർക്കുണ്ടായിരുന്ന ധാരണയോ തെളിവോ വിശ്വാസമോ, ഉറച്ചുകിട്ടിയില്ല. കൊടുങ്ങല്ലൂർ ഡച്ചിന്റെ സ്വാധീനതയിലല്ലായിരുന്നു എങ്കിൽ ആ രാജ്യത്തിന്റെ വിസ്താരം എത്രയൊക്കെയാണെന്നു തെളിഞ്ഞില്ല. കൊച്ചിരാജാവിന്നു കൊടുങ്ങല്ലൂരിലുള്ള തെങ്ങുകളെക്കുറിച്ചുള്ള അസ്പഷ്ടസൂചനകൾ പോലും ആങ്കൾബെക്കിന്റെ കത്തിൽ കാണുന്നുമില്ല. ചേററുവാദ്വീപിന്നു് മിസ്റ്റർ പെരുഞ്ഞിക്ക കൊച്ചിരാജാവു പാട്ടശ്ശീട്ട് എഴുതിക്കൊടുത്തു നടന്നുവരുന്നതുകൊണ്ട്, അതിൽ കൊടുങ്ങല്ലൂർ ഉൾപ്പെട്ടിട്ടില്ലേ എന്ന സംശയത്തിന്നു നിവാരണവും ഉണ്ടായില്ല. ചേററുവാ പാട്ടത്തിന് ഏററ ശേഷവും കൊടുങ്ങല്ലൂർരാജാവു സ്വതന്ത്രനായി വർത്തിച്ചിരുന്നു എന്നു് അതു വായിച്ചാൽ തോന്നുകയും ചെയ്യും!

ആങ്കർബെക്കിനെത്തന്നെ കമ്മീഷണർമാർ വീണ്ടും പിടികൂടി. ഈശ്വരാധീനത്താൽ അദ്ദേഹം ഒടുവിൽ കൊടുത്ത മറുപടി ഇപ്രകാരമായിരുന്നു. "ചേറ്റുവാക്കോട്ടയും ആ ദേശംപോലെത്തന്നെ ചേറ്റിൽ പൂന്നതാണ്. ഓരോരോ കാലത്ത് അവിടെ ഓരോരുത്തർക്ക് ഉണ്ടായിട്ടുള്ള ഉച്ചനീചത്വങ്ങളെക്കുറിച്ച് കൃത്യമായി വിവരിക്കുക സാധ്യമല്ല. കൊടുങ്ങല്ലൂർരാജാവു് ഡച്ചുകാർക്ക് അധീനൻതന്നെ ആയിരുന്നാലും, പലപ്പോഴും അദ്ദേഹത്തെ ശാസിക്കയും സഹായിക്കയും മറ്റും ചെയ്തിരുന്നാലും, അദ്ദേഹം സ്വന്തമായി രാജ്യം ഭരിച്ചുപോന്നു. ഒരു കാര്യം നിസ്സംശയമാണ്. 'ചേറ്റുവാമണപ്പുറം' എന്നു പറഞ്ഞാൽ അതിൽ കൊടുങ്ങല്ലൂർ ഉൾപ്പെടുകയില്ല. കൊച്ചിരാജാവിന്റെ ചേറ്റുവാമണപ്പുറത്തിന്റെ പാട്ടച്ചീട്ടിൽ കൊടുങ്ങല്ലൂർ ഒരിക്കലും ഉൾപ്പെട്ടിരിക്കുവാൻ നിവൃത്തിയില്ല. കാരണം, കൊടുങ്ങല്ലൂർ മണ്ണൂരിന്റെ 'പാപ്പിനിവട്ട'ത്തിലൊ അതിനും വടക്കുള്ള 'ചേറ്റുവാ'യിലൊ ഉൾക്കൊണ്ടതല്ല. കൂടാതെ മിസ്റ്റർ പെരുണി അതിൽ കൊടുങ്ങല്ലൂരിനെക്കൂടി ഉദ്ദേശിച്ചിരിക്കാനും സംഗതിയില്ല. കൊടുങ്ങല്ലൂർ, ആ പാട്ടച്ചീട്ടിനു മുമ്പു നടന്ന സന്ധിക്കരാറു പ്രകാരം കൊച്ചിരാജാവിനു വിട്ടുകിട്ടാൻ വെച്ചിരുന്ന രാജ്യമാകുന്നു. ഒരിക്കൽ സന്ധിക്കരാറിൽ സ്പഷ്ടമായി ഉൾപ്പെടുത്തി, അതിനുംകൂടിയുള്ള കപ്പം നിജപ്പെടുത്തിയിരിക്കെ, ആ കപ്പം തന്നുവരികയും തന്നുകൊണ്ടിരിപ്പാൻ സമ്മതിക്കയും ചെയ്യുമ്പോൾ, അതിനെ അതിൽനിന്നു പുറത്താക്കുവാൻ ഇംഗ്ലീഷുകമ്പനി തുനിയുകയില്ലല്ലൊ."

ആങ്കർബെക്കിന്റെ മേല്പ്പറഞ്ഞ കത്ത് കമ്മീഷണർമാരെ സാമാന്യത്തിലധികം ശുണ്ഠി കുടിപ്പിച്ചതിൽ അത്ഭുതമില്ല. അവരുടെ സങ്കല്പസൌധത്തിനു ഭംഗം വെച്ച ആ കത്തു കിട്ടിയപ്പോൾ, അവർ "തോക്കിന്റെ ഉന്നം തെറ്റിയാൽ ചട്ടകൊണ്ട് അടിക്കുക" എന്ന നയമാണ് സ്വീകരിച്ചതു്. അവർ ആങ്കർബെക്കിനയച്ച മറുകത്തിൽനിന്ന് അവരുടെ ക്ഷോഭം മനസ്സിലാക്കാവുന്നതാണ്.

"താങ്കളുടെ യുക്തികളിൽക്കൂടി ഞങ്ങൾക്ക് ഈ സംഭവങ്ങളെ നോക്കിക്കാണുവാൻ സാധിക്കാത്തതിൽ വ്യസനിക്കുന്നു. കൊടുങ്ങല്ലൂരിനെ സന്ധിക്കരാറിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയതു കൊച്ചിരാജാവ് മിസ്റ്റർ പെരുണിയെ കേവലം തെറ്റിദ്ധരിപ്പിച്ചിട്ടാണ്. കൊടുങ്ങല്ലൂർ തന്റെ കീഴേടമാണെന്ന് കൊച്ചിരാജാവു പ്രസ്താവിച്ചതിനെ ആ സാധു വിശ്വസിച്ചുപോയി. അതു ശരിയല്ലെന്നു വന്നാൽ ആ കരാറിൽനിന്നു പിൻമാറുന്നതിനു നിയമപ്രകാരമുള്ള അവകാശം എങ്ങനെ ഇല്ലാ

തായി? നിങ്ങളാണെങ്കിൽ എന്തു ചെയ്യും? വിശേഷിച്ചും തർക്കം വന്നാൽ നോക്കുന്നതിന്ന് അഞ്ചുകൊല്ലത്തെ കാലം അതിൽത്തന്നെ വെച്ചിരിക്കുന്നതു് എന്തിനാണ്? അതിന്നും പുറമെ, ആദ്യത്തെ കരാറിൽ ആ പേർ ഉണ്ടെങ്കിലും പിന്നീടുണ്ടായ പാട്ടച്ചീട്ടിൽ അതുൾപ്പെട്ടിരുന്നാൽ, നിയമവ്യാഖ്യാനതത്വപ്രകാരം മുൻവിലത്തേതുകൊണ്ട് ആദ്യത്തേതു നശിക്കയില്ലേ? ഭൂസ്ഥിതി നോക്കിയാൽ കൊടുങ്ങല്ലൂർ ചേറ്റുവാക്കരയുടെ ഭാഗമായതുകൊണ്ടും, 'ചേറ്റുവാ'യും പാട്ടച്ചീട്ടിലുള്ളതുകൊണ്ടും, കൊടുങ്ങല്ലൂർ കൊച്ചിരാജാവിന്നു് ഒഴിഞ്ഞുതരേണ്ടതാണെന്നു പറയുന്നതിൽ എന്തൊരർത്ഥമാണുള്ളതു്? അവസാനമായി, കൊടുങ്ങല്ലൂർ മാത്രമല്ലാ ചേറ്റുവാരാജ്യംതന്നെ ഞങ്ങൾക്കു് റിപ്പബ്ലിക്കിനോടു കിട്ടീട്ടുള്ളതും, ആ നിമിത്തം മറ്റൊരാളുടെ മുഖം നോക്കാൻ ഞങ്ങൾക്കു് ആവശ്യമില്ലാത്തതുമാണ്." മര്യാദ, തെളിവ്, നിയമം, ശക്തി ഇങ്ങനെ കേറിക്കേറിവന്ന ഈ വാദപ്രതിവാദകോലാഹലം വളരെ കൌതുകകരമായിരുന്നു.

ഈ വാദമത്സരങ്ങൾക്കിടയിൽ ശക്തൻതമ്പുരാന്റെ അന്നത്തെ വലിയ സർവ്വാധികാര്യക്കാരും ഈ കാര്യത്തിലെല്ലാം രാജപ്രതിനിധിയായി പ്രയത്നിച്ചിരുന്ന ആളുമായ മാളിയമ്മൽ ഗോവിന്ദമേനോനെക്കുറിച്ചു കമ്മീഷണർമാർ അവരുടെ റിപ്പോർട്ടിൽ രേഖപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ള അഭിപ്രായം അഭിമാനിക്കത്തക്കതാകുന്നു. "കൊച്ചിരാജാവിന്റെ ദിവാനായ ഗോവിന്ദമേനോൻ വളരെ യോഗ്യനും സംഭാഷണകലയിൽ വളരെ ചതുരനും ബുദ്ധിമാനും, കാര്യം പറഞ്ഞാൽ മനസ്സിലാക്കുന്നവനും ആകുന്നു. അയാളുടെ ഉപദേശവഴിക്കല്ലാതെ രാജാവു യാതൊരു കാര്യവും തീർച്ചപ്പെടുത്തുന്നതല്ല. അയാളാണെങ്കിൽ രാജാവിന്റെ പിടിയിൽ അമർന്നു നില്ക്കുന്നവനുമാണ്".

കൊടുങ്ങല്ലൂരിനെ അവകാശപ്പെട്ടു പുറപ്പെട്ട സാമൂതിരിയുടെ നിലയെക്കുറിച്ചും മിസ്റ്റർ ആങ്കൾബെക്കിന് ശക്തിയായ ആക്ഷേപമുണ്ടായിരുന്നു. അതിനെക്കുറിച്ച് അദ്ദേഹം തന്റെ മേൽപ്രസ്താവിച്ച കത്തിൽ ഇങ്ങനെ എഴുതിയിരുന്നു.

"സാമൂതിരി ഈ രാജ്യത്തിൽ അവകാശം പുറപ്പെടുവിക്കുന്നതായറിഞ്ഞു ഞാൻ അത്ഭുതപ്പെടുന്നു. ധാർഷ്ട്യത്തിന്റെ പാരമ്യം എന്നേ പറയുവാൻ തോന്നുന്നുള്ളൂ. കഴിഞ്ഞ നൂറ്റാണ്ടിലെ ചേറ്റുവാരാജ്യചരിത്രം ആർക്കും എന്നും തെളിയപ്പെടാവുന്ന 'കഴമറി'യിലായിരുന്നു എന്നു മാത്രമേ ആ വാദത്തിന്നു് ഒരു അടിസ്ഥാനമുള്ളൂ. 1691 സെപ്തംബർ

10-ാംനു-യിലെ കരാറുപ്രകാരം ഡച്ചുകമ്പനി ഈ കൊടുങ്ങല്ലൂർരാജ്യത്തെ കേവലം ദയവായും ദാനംമാത്രമായും സാമൂതിരിക്കു കൊടുത്തതു ശരിയാണ്. കൊടുങ്ങല്ലൂർരാജാവ്, അവിശ്വാസമായി പെരുമാറിയതുകൊണ്ടാണ് അദ്ദേഹത്തെ തോല്പിച്ചു ഞങ്ങൾ അങ്ങനെ ചെയ്തതു്. എന്നാൽ, പിന്നീടു സാമൂതിരി പൂർവ്വംമറന്നു ഞങ്ങളോടുതന്നെ ശണ്ഠയ്ക്കു വരികയും, ഞങ്ങൾ സാമൂതിരിയെ തോല്പിച്ചു കൊടുങ്ങല്ലൂർരാജ്യം അവിടത്തെ രാജാവിനെത്തന്നെ പണ്ടത്തെ നിലയ്ക്കു് ഏല്പിക്കയും ചെയ്തു. ആ കാര്യംമാത്രം സൂത്രക്കാരനായ സാമൂതിരി ഇപ്പോൾ മിണ്ടുന്നില്ല. 1710 ജനവരിയിലെ കരാറിൽ എട്ടാംവകുപ്പു നോക്കുക. 1717 ഡിസമ്പർ 17-ാംനു-യിലെ സന്ധിക്കരാറിലും ആ വകുപ്പ് അങ്ങനെതന്നെ അക്ഷരവ്യത്യാസംകൂടാതെ എടുത്തുചേർത്തിട്ടുണ്ടു്. അന്നുമുതൽ ഹൈദരാലിഖാന്റെ ആക്രമണംവരെ, കൊടുങ്ങല്ലൂർരാജാവു് സമാധാനത്തോടും സ്വാതന്ത്ര്യത്തോടുംകൂടി വർത്തിച്ചിരുന്നു. സാമൂതിരിയുടെ ഇന്നത്തെ ഈ അവകാശവാദം വെറും അസംബന്ധം മാത്രമാകുന്നു."

പതിനെട്ടരയാളവും, കാരയും, ഏതായാലും 1769-ൽ ഏതു നിലയ്ക്കും ഡച്ചുകാർ കൊച്ചിരാജാവിന് അവകാശവഴിക്കു വിട്ടുകൊടുത്തിട്ടുള്ളതായും, ടിപ്പുവിന്റെ കാലത്തും ആ പ്രദേശം കൊച്ചിരാജാവു കൈവശം വെച്ചിരുന്നതായും കാണുന്നതുകൊണ്ടു്, അതിനെ സംബന്ധിച്ചു ഞങ്ങൾക്ക് ഇനി സംശയമൊന്നുമില്ലെന്നും, എന്നാൽ, കൊടുങ്ങല്ലൂരിന്റെ മേൽ കൊച്ചിക്കുള്ള മേല്ക്കോയ്മാവകാശം ഇതുവരെയായിട്ടും സ്ഥാപിതമായിട്ടില്ലെന്നും, കമ്മീഷണർമാർ വീണ്ടും ആക്കാംബെക്കിനെ അറിയിക്കയും, കൊടുങ്ങല്ലൂർവഴക്ക് വല്ലവിധത്തിലും 'തമ്മിൽതീർന്നാൽ' കൊള്ളാമെന്നുണ്ടെന്ന് അവർ അഭിപ്രായപ്പെടുകയും ചെയ്തു. ശക്തൻതമ്പുരാൻ ആ അവസരത്തിൽ —സെപ്തമ്പർ 29-ാനു——"എനിക്ക് എന്റെ ചിറമ്മയിൽനിന്ന് അറിയാൻ സാധിച്ച ചില പുതിയ സംഗതികൾ അവിടെ ധരിപ്പിക്കുന്നതിന് എന്റെ മുൻഷിയെ അങ്ങോട്ട് അയപ്പാൻ അനുവദിക്കണ"മെന്നു മിസ്റ്റർ ഡങ്കൻസായ്പിന്ന് ഒരു എഴുത്തയച്ചു. "തർക്കം തീർന്നാലായല്ലോ" എന്നു കരുതി മിസ്റ്റർ ഡങ്കൻ അതിന്ന് അനുവദിക്കുകയും, 'മുൻഷി' ഡങ്കനെച്ചെന്നുകാണുകയും ചെയ്തു. അപ്പോൾ മിസ്റ്റർ ഡങ്കൻ, രാജാവിനെ ധരിപ്പിക്കേണ്ടും വിവരങ്ങൾക്ക്, ഒരു 'മെമ്മോറാണ്ടം' തയ്യാറാക്കി മുൻഷിയെ ഏല്പിച്ചുകൊടുത്തു. അതിന്റെ സംഗ്രഹം താഴെ ചേർക്കുന്നു:—

"മിസ്റ്റർ പൊരന്നിയുമായുണ്ടായ സന്ധിക്കരാറിനെ ഞങ്ങൾ അക്ഷരംപ്രതി അനുസരിക്കണമെന്ന് രാജാവു ശഠിക്കുന്നതു ശരിയല്ല.

ആ കരാറ് കാര്യങ്ങൾ തെററിദ്ധരിപ്പിച്ചതിൻെറ ഫലമായുണ്ടായിട്ടുള്ളതാണ്. അതിന്ന് ഉത്തരവാദി രാജാവുതന്നെയാകുന്നു. രാജാവിനെ വിശ്വസിച്ചതുകൊണ്ട് കമ്പനിക്ക് അബദ്ധം പിണഞ്ഞതാണ്. കമ്പനിക്ക രണ്ടുലക്ഷം ഉറപ്പിക്കയാണ് അതുകൊണ്ടു നഷ്ടപ്പെടുന്നത്. ടിപ്പു എഴുതിത്തന്ന കണക്കുപ്രകാരം ഈ പ്രദേശത്തുനിന്നു മൂന്നുലക്ഷം രൂപ കിട്ടണം. അതിന്നുള്ള രാജ്യവുമുണ്ട്. കരാറിൽ ഒട്ടാകെ 'ഒരു ലക്ഷം' എന്നേ കൊച്ചിരാജാവു് ഏററിട്ടുള്ളൂ. സംഖ്യയോ രാജ്യമോ കമ്പനിക്ക കിട്ടാതെ കഴിവില്ല.

“കൊടുങ്ങല്ലൂർവില്ലേജ്” എന്നാണ് കരാറിൽതന്നെ ഉള്ളത്. പതിനെട്ടരയാളം, കാര ഈ രണ്ടു വില്ലേജുകൾ ഇപ്പോൾതന്നെ രാജാവിന്നു കൊടുങ്ങല്ലൂരുണ്ട്. ചേററുവായ്ക്കു പാട്ടശീട്ട് എഴുതിയപ്പോൾ കൊടുങ്ങല്ലൂരും ചെട്ടുവുമെന്നായിരുന്നു മിസ്റ്റർ പൌണി ധരിച്ചത്. അത് അദ്ദേഹത്തിൻെറ അന്നത്തെ എഴുത്തുകൊണ്ടു കാണാം. പകർപ്പുവേണമെങ്കിൽ കൊടുക്കാം. അതുകൊണ്ടും, കൊടുങ്ങല്ലൂരിൽ രാജാവിന്നുള്ള വാദം തീരണം. ടിപ്പുസുൽത്താൻെറ ജമാവന്തിക്കണക്കിലും കൊടുങ്ങല്ലൂരിലെ ആദായം പ്രത്യേകം കാണിച്ചിട്ടുണ്ട്. ആകയാൽ, മേലധികാരത്തിൽ സമാധാനം പറയേണ്ടവരായ ഞങ്ങൾക്ക്, എങ്ങനെയാണ് കൊടുങ്ങല്ലൂർ വിട്ടുകൊടുക്കുവാൻ സാധിക്കുക എന്നു രാജാവുതന്നെ ആലോചിക്കേണ്ടതാണ്. എന്നാൽ, ബംഗാളത്തിലുള്ള ഞങ്ങളുടെ എജമാനന്മാർ മററുതരത്തിൽ തീർച്ചപ്പെടുത്തുകയാണെങ്കിൽ അവർക്ക് അതിന്ന് അധികാരമുണ്ട്. അതുകൊണ്ടു ഞങ്ങൾ ഇങ്ങനെ ചെയ്യാം.

“കൊടുങ്ങല്ലൂർകൂടി ഉൾപ്പെട്ട ചേററുവാദ്വീപ്” ഞങ്ങൾ ഇപ്പോൾ ഒരു കൊല്ലത്തേയ്ക്കു” രാജാവിന്നു ഏല്പിച്ചുകൊടുക്കാം. രാജാവു് അദ്ദേഹത്തിൻെറ വാദമുഖങ്ങൾക്ക് ഒരു ഹർജി നേരിട്ടോ, ഞങ്ങൾ മുഖാന്തിരമോ ബംഗാളത്തിലെ ഗവർണർജനറാൾക്ക് അയയ്ക്കട്ടെ. എന്നിട്ട് ഉണ്ടാകുന്ന തീർപ്പനുസരിച്ച് ഏതാനുമോ മുഴുവനുമോ വിടുകയോ നിർത്തുകയോ പാട്ടത്തിന്നു കൊടുക്കുകയോ ചെയ്യാം. അങ്ങനെ നിശ്ചയിച്ചതാണ് ഈ ഏർപ്പാട് എന്നു സംഗതിക്ക ഞങ്ങൾ എഴുത്തുമൂലം തരാം. രാജാവു് ഇപ്രകാരം സമ്മതിച്ച് ഒന്ന് എഴുതി അയയ്ക്കട്ടെ.”

ഹിന്തുസ്ഥാനിഭാഷയിൽ എഴുതിയിരുന്ന പ്രസ്തുത മെമ്മോറാണ്ടം ശക്തൻതമ്പുരാൻ മനസ്സിരുത്തി വായിക്കയും ആലോചിക്കയും ചെയ്തു. അദ്ദേഹത്തിന്ന് ഹിന്തുസ്ഥാനി നല്ലപോലെ അറിയാമായിരുന്നു എന്നു കമ്മീ

ഷണർമാർതന്നെ റിക്കാർട്ടാക്കീട്ടുണ്ടു്. മറുവടി എഴുതി അയയ്ക്കാതെ, ആ 'കാര്യസ്ഥൻതിരുമേനി' മുൻഷിയോടു് ഇങ്ങനെ വാക്കാൽ പറഞ്ഞയച്ചു. "എനിക്ക് ഹിന്തുസ്ഥാനി നല്ല പരിചയമില്ല. ഇതു് വലിയ ഒരു കാര്യവുമാണു്. അക്ഷരത്തിനോ അർത്ഥത്തിനോ വ്യത്യാസം വന്നാൽ നമുക്ക രണ്ടു കൂട്ടർക്കും തരക്കേടായി. മിസ്റ്റർ പെരണിക്ക പാറിയെന്നു നിങ്ങൾ പറയുന്ന അബദ്ധം ഇനിയും ഇങ്ങോ അങ്ങോ പാറിയേക്കും- അതുകൊണ്ടു മലയാഴ്മയിൽ ഒന്നു് എഴുതിക്കൊടുത്തയച്ചാൽ തരക്കേടില്ല."

വഴക്കവസാനിപ്പിച്ചു കടന്നുപോകാൻ മോഹിച്ചിരുന്ന കമ്മീഷണർമാർ, ഉടനെതന്നെ രാജാവു കല്പിച്ചപടിക്ക് ആ മെമ്മോറാണ്ടത്തെ മലയാളത്തിൽ എഴുതിപ്പിച്ചു് ഒപ്പും മുദ്രയും വെച്ചു രാജാവിനെ ഏല്പിച്ചുകൊടുത്തു. അതു കൊണ്ടുപോയ ആൾതന്നെ അതു മടക്കിക്കൊണ്ടുപോന്നു; രാജാവു് ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു എന്നു് കമ്മീഷണർമാർക്കു റിപ്പോർട്ടുചെയ്തു. "ഇതു വളരെ വിശേഷമായിരിക്കുന്നു! ഇതിൽ എന്നെക്കുറിച്ചുതന്നെ പല അപരാധങ്ങളും ഇല്ലാത്ത സംഗതികളും എഴുതിക്കാണുന്നു. ഈ കടലാസ്സു ഞാൻ വാങ്ങി സൂക്ഷിക്കാൻ വിചാരിക്കുന്നില്ല. സായ്പുമാരുടെ പെട്ടിയിൽതന്നെ ഇരിക്കട്ടെ എന്നു് അറിയിച്ചേയ്ക്കു."

"അതു വയ്യാ. കഴിഞ്ഞു വാങ്ങിച്ചുവെച്ചുകൊണ്ടു തോന്നുന്ന പോലെ മറുവടി അയയ്ക്കുകയാണു് വേണ്ടതു്. രാജാവു് ആവശ്യപ്പെട്ട പ്രകാരമാണു് എഴുതി അയച്ചതു്" എന്നുള്ള കല്പനയോടുകൂടി കമ്മീഷണർമാർ ആ കടലാസ്സു തന്നെ വീണ്ടും രാജാവിന്റെ അടുക്കലേയ്ക്കു് എത്തിച്ചു. അന്നു വൈകുന്നേരം കൊച്ചിയിലെ ഇംഗ്ലീഷുകൂടാരത്തിൽ ഇരുന്നിരുന്ന ഡങ്കൻസായ്പിന്റെ മുമ്പാകെ, ആപ്പീസുമുറിയിലുണ്ടായിരുന്ന 'മുൻഷി' പരിഭ്രമിച്ചു ചെന്നു് ഇപ്രകാരം ബോധിപ്പിച്ചു:—"ഞാൻ കൂടാരത്തിൽ ഇരുന്നു് എഴുതുമ്പോൾ കൊച്ചിരാജാവിന്റെ ഒരു നായർകപ്പിത്താൻ നിസ്സങ്കോചം കൂടാരത്തിനകത്തു പ്രവേശിക്കയും വളരെ ബഹുമാനഭാവത്തിൽ ഒരു കടലാസ്സു് എന്റെ മേശപ്പുറത്തു വെച്ചു് ഒന്നും മിണ്ടാതെ നീട്ടിവലിച്ചു സലാംചെയ്തു പെട്ടെന്നു് അപ്രത്യക്ഷനാകയും ചെയ്തു. എടുത്തു നോക്കിയപ്പോൾ അതു് ഇവിടെനിന്നും രാജാവിന്നു് അയച്ച മെമ്മോറാണ്ടം മടക്കിയിരിക്കുന്നതാണു്; അതിതാ."

മിസ്റ്റർ ഡങ്കൻ വളരെ സൽസ്വഭാവിയും നയജ്ഞനുമായിരുന്നു. ശക്തൻതമ്പുരാനോ അദ്ദേഹത്തെ വളരെ കാര്യമായിരുന്നു എന്നു്, മററുള്ള

ചില തിരുവെഴുത്തുകളിൽനിന്നു കാണുന്നുണ്ടു്. നായർകപ്പിത്താൻെറ മെല്ലാത്ത അസാധാരണ നടവടി ഡഗ്ലസ്സിനെ ഒട്ടും രോഷാകുലനാക്കിയില്ല. അദ്ദേഹം തീരെ പരിഭവം നടിക്കാതെ, വീണ്ടും ശക്തൻതമ്പുരാനെ വളരെ മുഖസ്തുതിയിൽ ഒരു കത്തെഴുതി കൊച്ചി കോവിലകത്തു് എഴുന്നള്ളി ഇരുന്നിരുന്ന രാജാവിനു് അപ്പോൾതന്നെ കരാർപത്രം കൊടുത്തയച്ചു. എന്നാൽ ആ പോയ ആളും "രാജാവു് പള്ളിക്കുറുപ്പായി. ഇനി കാണാൻ പാടില്ല" എന്ന സന്ദേശവുംകൊണ്ടു മടങ്ങിവരികയാണുണ്ടായതു്. പിറേറ ദിവസം അതിരാവിലെ രാജാവു തൃപ്പൂണിത്തുറയ്ക്കു് എഴുന്നള്ളുകയും ചെയ്തു. എന്നാൽ മാളിയേക്കൽ ഗോവിന്ദമേനോൻ പിറേറന്നു രാവിലെ തന്നെ മിസ്റ്റർ ഡഗ്ലസിൻെറ മുമ്പാകെ ചെന്നു, തൻെറ രാജാവിനുവേണ്ടി, തെററിദ്ധരിക്കരുതെന്നും, മിസ്റ്റർ പൌണിയുടെ കരാറു്, മണപ്പുറത്തിൻെറ പാട്ടശ്ശീട്ടുകൊണ്ടു മാഞ്ഞുപോയി എന്നു പറഞ്ഞതിൽ വലിയ സുഖക്കേടുണ്ടെന്നും, പാട്ടശ്ശീട്ടിനു പുറമെ മിസ്റ്റർ പൌണി എഴുതീട്ടുള്ള സ്വകാര്യക്കത്തുകളെ അവലംബിച്ചു് ഔദ്യോഗികരേഖകളെ വ്യാഖ്യാനിക്കുന്നതു സങ്കടമാണെന്നും പ്രസ്താവിച്ചു് പരിഭവം തീർക്കാൻ ശ്രമിച്ചു. "വാദത്തിൽ തോററാൽ കടലാസ്സു വലിച്ചെറിഞ്ഞിട്ടെന്തു പ്രയോജനം?" എന്നായിരുന്നു ഇക്കാര്യത്തിൽ മററുള്ള കമ്മീഷണർമാരുടെ അഭിപ്രായം.

കാര്യം തീരാതെ മടങ്ങിപ്പോകേണ്ടിവന്ന ആ കമ്മീഷണർമാർ, ബൊമ്പായിൽനിന്നു തിരുവാങ്കോട്ടേയ്ക്കു യാത്ര പുറപ്പെട്ടു് "ആയക്കോട്ട"യിലെത്തി താമസിച്ചിരുന്ന "മിസ്റ്റർ ബ്രൌൺ" സായ്പിൻെറ അടുക്കൽ ചെന്നു് ഉണ്ടായ സംഗതികളെല്ലാം പറയുകയും, മിസ്റ്റർ ബ്രൌണിനു മലയാളം അറിയാമായിരുന്നതുകൊണ്ടും, കൊച്ചിരാജാവുമായി അദ്ദേഹം 'ലോഗ്യത്തിൽ' ആയിരുന്നതുകൊണ്ടും എങ്ങനെ എങ്കിലും രാജാവിനെ ഒന്നു വഴിപ്പെടുത്തുന്നതിനു പരിശ്രമിക്കണമെന്നപേക്ഷിക്കയും ചെയ്തു. അതനുസരിച്ചു പോകുന്ന വഴിക്കു കൊച്ചിയിൽ ഇറങ്ങി തൻെറ പൂർവ്വസുഹൃത്തായിരുന്ന ശക്തൻതമ്പുരാനെ കണ്ടു് 'അപ്പാലും മുപ്പാലും' അദ്ദേഹം ക്ലേശിച്ചു നോക്കി; എന്നാൽ "എൻെറ കരാറിൽ കൊടുങ്ങല്ലൂർശീമ എന്നാണു് എഴുതിയിരിക്കുന്നതു്. ഒരു വില്ലെഴുത്തുകൊണ്ടു് ശീമ ഒടുങ്ങുന്നതല്ല. എനിക്കു് ഇംഗ്ലീഷറിഞ്ഞുകൂടാ. ആ ഭാഷയിൽ നിങ്ങൾ എന്തെഴുതിവെച്ചാലും എനിക്കു ബാധകമല്ല. കൊടുങ്ങല്ലൂർ എൻേറതാണു്. എനിക്കു കിട്ടുകയും വേണം" എന്നുള്ള മർക്കടമുഷ്ടിയിൽനിന്നു രാജാവിനെ വിടുവിക്കുന്നതിനു മിസ്റ്റർ ബ്രൌണിനും സാധിച്ചില്ല.

കൊടുങ്ങല്ലൂർ വിട്ടുകൊടുക്കുന്നതിന്ന് ഇംഗ്ലീഷുകാൎക്ക് അശേഷം മനസ്സുണ്ടായിരുന്നില്ലെന്നും ഏതെങ്കിലും വിധത്തിൽ അതു കൈവശം വെക്കുന്നതിന്ന് അവൎക്ക് അത്യാഗ്രഹംതന്നെ ഉണ്ടായിരുന്നു എന്നുമുള്ളതിന്നു വളരെ തെളിവുകൾ ഉണ്ട്. അവരുടെ ആശകൾക്കെല്ലാം അശേഷം അനുകൂലമല്ലാത്ത മറുവടികൾ കൊടുത്ത മിസ്റ്റർ ആക്കംബെക്കിനെത്തന്നെ, അദ്ദേഹം കൊച്ചിത്തമ്പുരാന്റെ ഒരു ആത്മമിത്രമായിരിക്കുമെന്ന് ആ മറുവടികളുടെ സ്വഭാവത്തിൽനിന്നും മറ്റും ധരിച്ചവരായ കമ്മീഷണർമാർ, കൊച്ചിരാജാവിനെ പറഞ്ഞൊപ്പിക്കുന്നതിന്നു തങ്ങളുടെ ദൂതനാക്കി വിട്ടു. പ്രിയത്താലോ ഭയത്താലോ എന്നറിഞ്ഞില്ല, ആക്കംബെക്കും ശക്തൻതമ്പുരാന്റെ അടുക്കൽ ചെന്ന് കൊടുങ്ങല്ലൂർ കാൎയ്യത്തെക്കുറിച്ച് ഒരു സംവാദം നടത്തി.

ആക്കംബെക്ക്:—ഇപ്പോൾ ഒന്നാകെ പാട്ടത്തിന്ന് ഏല്പിക്കാമെന്നും ബങ്കാളത്തിലേക്കു് എഴുതി അയച്ചു മറുവടി വരുന്ന പ്രകാരം പിന്നീടു ചെയ്യാമെന്നും അവർ സമ്മതിച്ചതായി കേട്ടുവല്ലൊ. അങ്ങനെ ആവരുതെ? അതിലും മീതെ എന്താ വേണ്ടതു്?

ശക്തൻ തമ്പുരാൻ:— ഓഹോ! ധാരാളമായി! നിങ്ങളുടെ കൊച്ചിക്കോട്ടയും ഇങ്ങു തന്നേക്കു. ഞാനും എഴുതി അയച്ചു മറുപടിവരട്ടെ, പിന്നെ വേണ്ടതുപോലെ ചെയ്യാം.

ആ: ബെ:—എന്താ അങ്ങനെ കല്പിക്കുന്നതു്?

ശ: ത:—ഉം? എന്താ! എന്റെ രാജ്യം ഞാൻ അന്യൻ ഒരുത്തനോടു പാട്ടത്തിന്നു മേടിച്ചു് ശീട്ട് എഴുതിക്കൊടുക്കുക; എന്നിട്ട് എന്റെയാണൊ എന്ന് അവനോടുതന്നെ ചോദിക്കുക; അവൻ അല്ലാന്നു പറഞ്ഞാൽ പാട്ടംകൊടുത്തിരുന്നോളുക; ഇതു് എവിടെക്കേട്ട ന്യായമാണ്? കരാറിൽ വിശദമായി എഴുതിമേടിച്ചിട്ടുക്കൂടി ഇങ്ങനെ. അതുംക്കൂടി ഇല്ലായിരുന്നവെങ്കിലൊ? ഒന്നും വേണ്ടാ. കിട്ടുമൊ ഇല്ലയൊ എന്നു നോക്കട്ടെ.

ആ: ബെ:—അവർ തരാൻ ഭാവമില്ലെങ്കിലൊ?

ശ: ത:—ബലം പ്രയോഗിച്ചു്, അല്ലെ! അതിന്നു നിവൃത്തിയില്ല. എന്നാൽപിന്നെ ന്യായവും കാരണവും പറഞ്ഞു് ആളെ മെനക്കെടുത്തണമൊ?

ആ: ബെ:—മിസ്റ്റർ പൌണിക്കു തെററിയതാണതു!

ശ: ത:—പിന്നെ! അത്ര കൊള്ളരുതാത്തവനെയാണോ ഇത്ര വലിയകാര്യത്തിന്നു ചെന്നപട്ടണത്തുനിന്നു കമ്പനിയജമാനന്മാർ അയച്ചതു? അയാളും തന്നത്താൻ തെറ്റി, അതാണ് ശരി.

ആ: ബെ:—"അഞ്ചുകൊല്ലത്തിന്നകത്തു് ആരാനും ഞെക്കപ്പെട്ടാൽ" എന്നു കരാറിൽതന്നെ ഉണ്ടല്ലൊ.

ശ: ത:—ഉണ്ടു്. തിരുവിതാംകൂറിന്നു കൊടുങ്ങല്ലൂർ ഞെക്കപ്പെട്ടു. ആ വാദം മെസ്സർ പൈരണി കേട്ടു. അവകാശമില്ലാന്നു തീർപ്പും കല്പിച്ചു. ഇനി സാമൂതിരി അവകാശപ്പെടട്ടെ. 1710-ലെയും 17-ലെയും ഉടമ്പടിക്കരാറുകൾ എടുത്തുകാണിക്കയേ വേണ്ടു. സാമൂതിരി ഞെക്കപ്പെടുന്നു!! ഇപ്പോൾ ഞെക്കപ്പെടുന്നതു് ഇതരരാജാക്കന്മാരാരുമല്ലാ; ഇങ്കിരീസ്സുകമ്പനിക്കാർതന്നെയാണ്!

ആ: ബെ:—"കൊടുങ്ങല്ലൂർ വില്ലേജ്" എന്നല്ലേ കരാറിലുള്ളൂ?

ശ: ത:—ആരുപറഞ്ഞു? ഇതാ നോക്കു! കൊടുങ്ങല്ലൂർ"ശീമ" എന്നു തന്നെ എഴുതീട്ടുണ്ട്. ഇതു മലയാളംകടലാസ്സാണ് എന്റെ കരാറ്. അതിൽ ഒപ്പിട്ടുതന്നിട്ടുമുണ്ട്. ഇങ്കിരീസ്സിൽ എന്തെഴുതീട്ടുണ്ട് ആവോ! അതെന്തിനാ ഞാനറിയുന്നതു്?

ആ: ബെ:—ഹൈദർനവാബുമായുള്ള സന്ധി, വടക്കോട്ടുള്ള രാജ്യങ്ങളെ സംബന്ധിച്ചല്ലേ ഉള്ളൂ? അന്നു ഹൈദർ കൊടുങ്ങല്ലൂർക്ക് എത്തീട്ടും കൂടി ഇല്ലല്ലോ. പിന്നെ എങ്ങനെയാണ് ആ രാജ്യം ആ കരാറിൽ ഉൾപ്പെടുത്തുക!

ശ: ത:—അതു ശരിയാണ്. എന്റെ അന്തരിച്ച അമ്മാമൻ ഹൈദരുമായി സഖ്യം ചെയ്തപ്പോൾ, നവാബ് കൊടുങ്ങല്ലൂർ പിടിച്ചിരുന്നില്ല. എന്തിനു കൊടുങ്ങല്ലൂര്? വടക്കുള്ള രാജ്യവും പിടിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നില്ല. എന്നാൽ, നവാബു വടക്കെരാജ്യവും, ചേറ്റുവായും, പാപ്പിനിവട്ടവും, കൊടുങ്ങല്ലൂരും എല്ലാം കീഴമർത്താൻ കരുതിക്കൊണ്ടാണ് പുറപ്പെട്ടിരുന്നതെന്ന് അമ്മാമന്നു നല്ലപോലെ അറിയാമായിരുന്നു. അതുകൊണ്ടാണ്, അതൊന്നുംകൂടാതെ കഴിയാൻ വേണ്ടി, അമ്മാമൻ എല്ലാം ഒതുക്കിക്കൊണ്ടു സന്ധിക്ക് ഒരുമ്പെട്ടതു്.*

* ഇവിടെ "എന്റെ അമ്മാമൻ" എന്ന് എടുത്തുപറഞ്ഞിട്ടുണ്ടെങ്കിലും, അന്നത്തെ കാര്യമൊക്കെയും നടത്തിയിരുന്നതു് "ഞാൻ"തന്നെ ആയിരുന്നു എന്ന് ഓർമ്മവെക്കേണ്ടതാണ്. 946-മുതല്ക്കു 981-വരെ കൊച്ചിയെ സംബന്ധിച്ചുള്ള ഒന്നിനും മറ്റൊരാൾക്കും ചുമതലയുണ്ടായിരുന്നില്ല. പേരിന്നുമാത്രം അതാതുകാലത്തെ വലിയ രാജാവിന്റെ നാമധേയത്തിൽ എല്ലാം നടന്നിരുന്നു എന്നേയുള്ളൂ.

ആ: ബെ:— എന്നാൽ എന്തേ "പാപ്പിനിവട്ടം" എന്നും "ചേററുവാ" എന്നുംകൂടി കരാറിൽ ഉൾപ്പെടുത്താഞ്ഞതു?

ശ: ത:—അതു നിങ്ങൾക്ക് അറിഞ്ഞുകൂടെ? ആ രണ്ടു രാജ്യവും ഡച്ചുകാരുടെവകയായി അന്നു നിന്നിരുന്നതുകൊണ്ട്, അങ്ങനെ ചെയ്താൽ, അതു വലിയ ഒരു സത്യലംഘനമായേനെ. (അല്പം താമസിച്ചിട്ട്) നമ്മുടെ അമ്മാമൻ ഹൈദരുമായി അപ്രകാരം ഉടമ്പടി ചെയ്തതിൽ കമ്പനിക്കാൎക്ക് എന്താണിത്ര അതൃപ്തിപ്പെടുവാനുള്ളതെന്നു നമുക്കു മനസ്സിലാവുന്നില്ല. അവർതന്നെ എന്താണ് ചെയ്തതു്? അവൎക്കു യഥാൎത്ഥത്തിൽ കൈയിൽ കിട്ടീട്ടില്ലാതിരുന്ന രാജ്യമല്ലേ അവർ നമ്മെ ഏല്പിച്ചുതന്നതു്?

ആ: ബെ:—നിസ്സാരസംഗതിയല്ലേ? മത്സരം കൂടാതെ കഴിച്ചുകൂടേ? കൊണ്ടുപോയി തുലയട്ടെ.

ശ: ത:—നാം കമ്പനിയെ പൂൎണ്ണമായി വിശ്വസിച്ച് അവരുമായി ഒരു കരാറു ചെയ്തു. അതു് അക്ഷരംപ്രതി നിറവേററി സത്യമായി നടക്കുവാൻ നാം എപ്പോഴും തയാറുമുണ്ട്. അങ്ങേ ഭാഗത്തും അതുപോലെ തന്നെയല്ലേ വേണ്ടതു്? ഇന്നു് ഒരു സംഗതിക്കു വിട്ടുവീഴ്ച ചെയ്താൽ നാളെ മറെറാന്നിന്നാവും. അതിന്ന് അവസാനമില്ല. എഴുത്തുകൾക്കൊന്നും വിലയില്ലെന്നും വരും. പിന്നെ നില എന്താണ്? അതുകൊണ്ട്, മിസ്റ്റർ ഡങ്കൻെറ അപേക്ഷ നമുക്കു സ്വീകാൎയ്യമല്ല. അവർ എൻെറ കൊടുങ്ങല്ലൂരിനെ തട്ടി എടുത്തു. അവർ സൈന്യബലം കൊണ്ട് അതു കൈവശം വെക്കാൻതന്നെയാണ് ഒരുക്കമെങ്കിൽ, ബലം കുറഞ്ഞ നാം അതു സഹിക്കുകയേ നിൎവ്വാഹമുള്ളൂ; എന്നാൽ അതിൽനിന്ന് ഒരു കോല്ലു സ്ഥലമെങ്കിലും നമ്മുടെ സമ്മതപ്രകാരം കമ്പനിക്കു വിട്ടുകിട്ടുന്നതല്ല.

ആ: ബെ:—ഹേയ്! അവൎക്കു കൊടുക്കാൻവേണ്ടി ഞാൻ പറയുന്നതല്ല. ബലപ്പെട്ടുവരുന്ന ഒരു ശക്തിയാണ്. കലഹം കൂടാതിരിക്കാൻ പറഞ്ഞതാണ്.

ശ: ത:—ബന്ധുക്കൾ അങ്ങനെതന്നെയാണ് വേണ്ടതു്. വേറെ വിശേഷിച്ചൊന്നുമില്ലല്ലോ. സൌഖ്യം തന്നെയല്ലേ?

ആ: ബെ:— സുഖം തന്നെ. തിരുവായുസ്സു വൎദ്ധിച്ചിരിക്കട്ടെ!

ഈ സംഭാഷണവിഷയം അങ്ങനെതന്നെ മിസ്റ്റർ ഡങ്കൻസാബെക്ക് കമ്മീഷണർമാർ എഴുതി അയച്ചതായി റിപ്പോർട്ടിൽ കാണുന്നുണ്ട്. കമ്മീഷണർമാർ വട്ടത്തിലായി. "കയ്ച്ചിട്ട് ഇറക്കാനും വയ്യാ, മധുരിച്ചിട്ട് തുപ്പാനും വയ്യ" എന്ന മട്ടായി അവരുടെ നില. ഇതുവരെയൊക്കെ ഊക്കും ഉശിരും വാശിയും പ്രദർശിപ്പിച്ചതിനു ശേഷം പിൻമാറുകയെന്നതു വലിയ കുറവ്; ബലം പ്രയോഗിച്ചു കൈയടക്കുകയാണെങ്കിൽ അതു്, കാലസ്ഥിതിക്കും രാജാവിന്റെ നിലയ്ക്കും, ടിപ്പു ഇപ്പോഴും ബലവാനായിരിക്കുന്ന സ്ഥിതിക്കും, ഡച്ചുകാർ കൊച്ചിയിൽതന്നെ ഉള്ള അവസ്ഥയ്ക്കും മററും അശേഷം അഭിലഷണീയവുമല്ല. അതുകൊണ്ട് രാജാവിന്റെ വാദത്തെയല്ലെങ്കിലും ആവശ്യത്തെ ആദരിച്ച് റിപ്പോർട്ടുചെയ്യുക എന്നു തന്നെ അവർ തീർച്ചപ്പെടുത്തി. പതിനെട്ടരയാളം, കാര, തിരുവഞ്ചിക്കുളം, കൊടുങ്ങല്ലൂർ, തൃപ്രയാർ ക്ഷേത്രം ഇതൊക്കെ കൊച്ചി രാജാവിന്റെ വകയാണെന്നും അങ്ങോട്ടു വിടേണ്ടതാണെന്നും കാണിച്ചുകൊണ്ട് ഒടുവിൽ കമ്മീഷണർമാർ റിപ്പോർട്ടയച്ചു.

ഇംഗ്ലീഷുകമ്പനിക്കാർ നീതി വിട്ടോ ന്യായമില്ലാതെയോ ഒന്നും ചെയ്തിട്ടില്ലെന്നും ചെയ്യുകയുമില്ലെന്നും, രാജാവിന്റെ വാദപ്രകാരമുള്ള സ്ഥലങ്ങളെല്ലാം രാജാവിന്നുതന്നെയുള്ളതാണെന്നു തീർച്ചപ്പെടുത്തിയാണ് തങ്ങൾ റിപ്പോർട്ടു സമർപ്പിക്കുന്നതെന്നും, വാദകോലാഹലങ്ങൾക്കിടയിൽ പരിഭവത്തിന്നിടവന്നിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ വ്യസനിക്കുന്നു എന്നും കാണിച്ചും, 'ചേതം വന്നാലും ചെതം വേണ്ട' എന്നു വിചാരിച്ചും, ആ 'പെരുമാററവിദഗ്ദ്ധന്മാർ' കൊച്ചിരാജാവിനെ ധരിപ്പിപ്പാൻ ഡങ്കൻസാബെക്ക മുഖാന്തിരം ഒരു കത്തയച്ചു. ഒപ്പിട്ടിരുന്നതു് മി: ഡങ്കനായിരുന്നു. രാജാവിന്നു തൃപ്തിയായി. അദ്ദേഹം പിന്നീട് ഒക്ടോബർ 7-ാംനു- (1793-ൽ) ആയക്കോട്ടയിൽ ഇരിക്കുമ്പോൾ അവിടെ നേരിട്ടു ചെന്നു മിസ്റ്റർ ഡങ്കനെ കണ്ട് വളരെ നേരം സരസമായി സല്ലപിക്കുകയും, കമ്പനിക്കാര്യത്തിന്ന് തന്നെക്കൊണ്ടു കഴിയുന്നതെല്ലാം ആത്മാർത്ഥമായി ചെയ്തുകൊള്ളാമെന്ന് ഉറപ്പു പറയുകയും ചെയ്തു എന്നും കൂടി റിപ്പോർട്ടിൽ എഴുതിക്കാണുന്നുണ്ട്. "കിട്ടേണ്ടതു കിട്ടുമ്പോൾ തോന്നേണ്ടതു തോന്നും" എന്നു ശക്തൻതമ്പുരാനും വിചാരിച്ചിട്ടുണ്ടായിരിക്കും. ഏതായാലും, ഇംഗ്ലീഷുകാരോട് ഇണങ്ങാനും പിണങ്ങാനും നല്ല വശമുണ്ടായിരുന്ന ഒരു നയകോവിദനായിരുന്നു ആ തിരുമേനി എന്ന് അക്കാലത്തെ എഴുത്തുകുത്തുകളിൽനിന്നും മററും ധാരാളം മനസ്സിലാക്കാവുന്നതാണ്.

മെസ്സേർസ് ജോൺ ഡങ്കൻ, വില്ല്യംപേജ്, ചാറൽസ് ബോഡാം, മേജർ ഡൌ എന്നിവരായിരുന്നു അന്നത്തെ ആ കമ്മീഷണർമാർ.

ഒരു രാജ്യം യുദ്ധംചെയ്തു പിടിക്കുവാനുള്ളതിനേക്കാൾ അധികം ക്ലേശം അവർ ഇക്കാൎയ്യത്തിൽ സഹിച്ചു. ശക്തനായ ഒരു ശത്രുവിൽനിന്നു സ്വരാജ്യത്തെ രക്ഷിക്കുവാൻവേണ്ട ശ്രമത്തിനേക്കാൾ അധികം ഇക്കാൎയ്യത്തിൽ തമ്പുരാനും ശ്രമിച്ചു. ശക്തൻതമ്പുരാന്റെ കരളുറപ്പു് ഒന്നുകൊണ്ടുമാത്രമാണ് കൊടുങ്ങല്ലൂർ ഇന്നു കൊച്ചിരാജ്യത്തിൽ ചേൎന്നതായിക്കാണുന്നതു്. ഇതുപോലെ ഓരോ ദേശത്തിന്നുവേണ്ടിയും അവിടേയ്ക്കു മല്ലിടിക്കേണ്ടിവന്നിട്ടുണ്ടു്. അതിൽ ചിലതു കിട്ടിയില്ലെന്നു വെച്ചു് അവിടത്തെ ശ്രമത്തെ അപലപിക്കുന്നതോ, വാദമുഖങ്ങളും തെളിവുകളും ചിലപ്പോൾ ഗുണദോഷസമ്മിശ്രങ്ങളായിരുന്നു എന്നു കണ്ടു് അവിടത്തെ അവിവേകമായി അനാദരിക്കുന്നതോ ഒരിക്കലും ക്ഷന്തവ്യമായിരിക്കുകയില്ല.

968--69 ഈ കൊല്ലങ്ങളായപ്പോൾ, ഈ വക വഴക്കുകളെല്ലാം തീൎന്നു്, കൊടുങ്ങല്ലൂർതമ്പുരാനുമായി ശക്തൻതമ്പുരാൻ വളരെ താല്പൎയ്യത്തിലായിരുന്നു. ഈ അവകാശതൎക്കങ്ങൾ പൊടിപ്പൂരമായി നടന്ന കാലത്തൊന്നും കൊടുങ്ങല്ലൂർതമ്പുരാനെ പുറത്തു കണ്ടിട്ടില്ലെന്നും, കമ്മീഷണർമാൎക്കു് അദ്ദേഹത്തെ 'കണ്ടു ബോധിക്കാൻ' അതിയായ ആഗ്രഹമുണ്ടായിട്ടും സാധിച്ചില്ലെന്നും വിശേഷിച്ചും പ്രസ്താവ്യമാകുന്നു. എങ്ങനെയായാലും, വഴക്കു തീൎന്നപ്പോൾ അദ്ദേഹം കഴക്കു കൂടാതെ കൊടുങ്ങല്ലൂരെത്തി, കൊച്ചിയെ വഴങ്ങി വാഴുവാൻ തുടങ്ങി. ശക്തൻതമ്പുരാന്റെ 970-കന്നിമാസം 20-ാംനു-യിലെ ഒരു എഴുത്തിൽ ഇങ്ങനെ കാണുന്നു:- “പടിഞ്ഞാറ്റിയേടത്തു കോവിലിന്നു് മുപ്പുകന്നുള്ള ദേശവും ക്ഷേത്രവും മുമ്പിനാലെ ഉള്ളതാകുന്നു എന്നും, അവിടെ കോവിലിന്റെ ആളുകളെ ആക്കി വിചാരിച്ചുവരുന്നു എന്നും, ഇപ്പോൾ മൂത്തതായത്തിന്റെ അവകാശമായി അനുഭവിച്ചുവരുന്ന കൊടയ്ക്കാട്ടു് പടിഞ്ഞാറ്റിയേടത്തിന്നു മുമ്പിനാലെ ഒരു ചെമ്പുതകിടു കൊടുത്തിട്ടുണ്ടെന്നു വെച്ചു്-ഒന്നിനൊന്നായിട്ടു സാമൂതിരിയോടു പറഞ്ഞു്, ഏതാനും ആളുകളെയും കൂട്ടിക്കൊണ്ടു മുപ്പുകന്നുള്ള ചെന്നു് ഏത്തിയിരിക്കുന്നു എന്നും, കോവിലിന്റെ പേൎക്കു് ഇവിടെ എഴുതിവന്നിരിക്കുന്നു. കോവിലിന്റെ ആളെ നാം അങ്ങോട്ട് അയയ്ക്കുന്നു. അവിടെ വന്നാൽ, കാൎയ്യങ്ങൾ മിസ്റ്റർ ഇഷ്ടിമാനെ (Mr: Stuart the supervisor, of Malabar) ബോധിപ്പിച്ചു കീഴ്നാളിലെപ്പോലെ മേലിലും വിചാരിക്കത്തക്കവണ്ണം വേഗത്തിൽ നിദാനം വരുത്തിച്ചുകൊള്ളേണം. കോവിൽ നമ്മെ വിശ്വസിച്ചിരിക്കുന്ന വസ്തുതകൾ ഒക്കെയും രാമനു് അറിവുള്ളതാണല്ലൊ.” കോഴിക്കോട്ടേയ്ക്കു് അയച്ചിരുന്ന വടക്കേ മുഖം സൎവ്വാധി കാരയ്ക്കാട്ടു് രാമനുള്ളതാണു് ഈ

എഴുത്ത്. വാദപ്പെട്ട കാൎയ്യങ്ങളൊക്കെ ഒരുവിധം അവസാനിച്ചാലും സാമൂതിരി വീണ്ടും ഓരോരോ അവകാശവാദങ്ങൾ, ജന്മിനിലയ്ക്കും ഊരാൺമനിലയ്ക്കും, തുടരെത്തുടരെ പ്രചരിപ്പിച്ചുകൊണ്ടും കതിപ്പിടിപ്പിച്ചുകൊണ്ടും ഇരുന്നു. അതൊക്കെ തീൎച്ചമാനപ്പെടുന്നതിന്ന് കുറെക്കാലംകൂടി വേണ്ടിവന്നു. ചാല, പെരിഞ്ഞാല, അകംതുരുത്തു മുതലായ പ്രദേശങ്ങളിലും മററും സാമൂതിരി പല കൈയേററങ്ങൾ തന്നെ നടത്തുകയും, കൊച്ചിയും സാമൂതിരിയും തമ്മിൽ ചില ചില്ലറ യുദ്ധങ്ങൾകൂടി ഉണ്ടാകുകയും മററും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. ആ വിഷയം "ശക്തൻതമ്പുരാനും സാമൂതിരിയും" എന്ന അദ്ധ്യായത്തിൽ പ്രതിപാദിക്കപ്പെടുന്നതാകുന്നു.

'കൊടുങ്ങല്ലൂർശീമ' ഭഗീരഥപ്രയത്നം ചെയ്തു കൈക്കലാക്കി; എന്നിട്ടും കോതപറമ്പു മുതൽ വടക്കോട്ടുള്ള രാജ്യം മുഴുവനും ബ്രിട്ടീഷുശീമയും ശക്തൻതമ്പുരാന്റെ പാട്ടാവകാശത്തിൽ പെട്ടു നിന്നിരുന്നതുമായല്ലൊ. അതുകൊണ്ട്, ആ 'കുത്തകപ്പാട്ടം' അവസാനിക്കുന്നതുവരെ ആ പ്രദേശത്തിൽ കൂടി 'വെള്ളക്കാരന്റെ ഉപദ്രവം' അപ്പപ്പോൾ നേരിട്ടുകൊണ്ടിരുന്നു. അക്കാലത്തു ശക്തൻതമ്പുരാൻ കമ്പനി അധികാരികൾക്ക് അയച്ചിട്ടുള്ള രണ്ടുമൂന്നു തിരുവെഴുത്തുകളും കൂടി ഉദ്ധരിച്ച് "കൊടുങ്ങല്ലൂർ അദ്ധ്യായം" അവസാനിപ്പിച്ചുകൊള്ളാം.

979-വൃശ്ചികം 3-ാംനു- മിസ്റ്റർ ഡമ്മൻ (Drummond) സായ്‌വിന്നുള്ള എഴുത്തിൽ "കൊടുങ്ങല്ലൂർ കരമേൽ കുന്നമ്പിള്ളി കേളുക്കുട്ടി (കുന്നമ്പിള്ളി കേളുനമ്പ്യാർ, കമ്പനി താസീൽദാർ) ചില പുരകൾ കെട്ടിച്ചു കാവലാക്കുന്നതുക്കവണ്ണം നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്ന പ്രകാരം നമ്മുടെ കാൎയ്യസ്ഥന്മാരുടെ പേൎക്ക് എഴുതിവന്നു. അവിടെ പുരകൾ കെട്ടുവാനും കാവലാക്കുവാനും നാം കൂടി ബോധിയാതെ തങ്ങൾ പറഞ്ഞയയ്ക്കയില്ലെന്നും നമുക്കു നല്ല നിശ്ചയം ഉണ്ട്. അതുകൊണ്ട് പുരകൾ കെട്ടുകയും കാവലാക്കുകയും നാനാവിധങ്ങൾ ഒന്നും ചെയ്യാതവണ്ണം തങ്ങൾ കേളുക്കുട്ടിക്ക് എഴുതി അയച്ചു നിദാനം വരുത്തി ആയവസ്ഥയ്ക്കു നമുക്ക് എഴുതിവരികയും വേണം......" എന്ന് എഴുതിക്കാണുന്നു.

ഇതിന്നു സായ്പ് എന്തു മറുവടി കൊടുത്തു എന്നറിയുവാൻ ആ എഴുത്തു കാണുന്നില്ല. എന്നാൽ, ശക്തൻതമ്പുരാൻ വീണ്ടും ആ സംഗതിക്കു തന്നെ വൃശ്ചികം 17-ാംനു- ഇപ്രകാരം എഴുതിയിരിക്കുന്നതായി കാണുന്നുണ്ട്:— "കൊടുത്തയച്ച കടലാസ്സ് വായിച്ചു കേട്ട് അവസ്ഥയും ധരിച്ചു. കൊടുങ്ങല്ലൂര് 'പണിക്കർകടവിന്നു' വടക്കു തങ്ങൾക്ക് ഒരു

ബങ്കളാവു കെട്ടിക്കത്തക്കവണ്ണം തങ്ങൾ കല്പന കൊടുത്തിട്ടുണ്ടെന്നല്ലൊ എഴുതിവന്ന കടദാസ്സിൽ ആകുന്നു. ബഹുമാനപ്പെട്ട കുമ്പഞ്ഞിയും നാമും ആയിട്ട് കരാറ് എഴുതിപ്പിടിച്ചിരിക്കുന്ന രാജ്യത്തു തങ്ങൾക്ക് ഒരു ബങ്കളാവു കെട്ടണമെങ്കിൽ അപ്രകാരത്തിന്നു നമുക്ക് എഴുതി അയച്ചു നാം കൂടെ അനുവദിച്ചിട്ടു വേണ്ടതാകുന്നു എന്നും, അപ്രകാരം അത്രെ അതിന്റെ ന്യായം ആകുന്നു എന്നും, അതുകൊണ്ടു നമ്മുടെ അനുവാദം കൂടാതെ തങ്ങൾ അവിടെ ബങ്കളാവു കെട്ടിക്ക ഇല്ലെന്നും അത്രെ നാം വിചാരിക്കുന്നതു്. നമ്മുടെ അനുവാദം കൂടാതെ ബലമായിട്ട് ബങ്കളാവു കെട്ടിക്കുന്നു എങ്കിൽ, ആയതു് നമുക്കെത്രയും വളരെ സങ്കടമായിട്ടുള്ളതാകകൊണ്ടു്, ബഹുമാനപ്പെട്ട കുമ്പഞ്ഞിസംസ്ഥാനത്തു നമ്മുടെ ആവലാതിയും ഉണ്ടു്. നമ്മുടെ സങ്കടപ്രകാരം മേൽസ്ഥാനത്തു ബോധിപ്പിക്കയും ചെയ്യും...".

മേടം 17-ാംനു- വീണ്ടും തമ്പുരാൻ എഴുതുന്നു:—"കൊടുങ്ങല്ലൂര് ബങ്കളാവു പണിയിക്കത്തക്കവണ്ണം തങ്ങൾ അയച്ചിരിക്കുന്ന ആളുകൾ മുദ്രശിപായികളെ അയച്ച് കൊടുങ്ങല്ലൂരനിന്നു തെങ്ങും മരവും വെട്ടിക്കൊണ്ടുപോകയും, ആശാരിമാരെയും കൂലിക്കാരെയും പിടിച്ചുകൊണ്ടുചെന്നു കൂലി വേണ്ടുംവണ്ണം കൊടുക്കാതെ വേല എടുപ്പിക്കയുംചെയ്തുകൊണ്ടു്, കുടികൾ ചിലര് പുറപ്പെട്ടുപോയിയെന്നു നമ്മുടെ ആളുകളുടെ പേര്ശ് ഇവിടെ എഴുതിവന്നു. തങ്ങൾക്ക ആളുകൾവേണമെങ്കിൽ എഴുതി വന്നാൽ നാം വേണ്ടു കൂട്ടി അയപ്പിക്കുമല്ലൊ. ആയതല്ലാതെ ഇപ്രകാരം ചെയ്തു എന്നുവെച്ചാൽ ഞെരുക്കമായിട്ടുവരുമല്ലൊ. അതുകൊണ്ടു നാംതമ്മിലുള്ള അന്യോന്യവിശ്വാസത്തിന്നു നമുക്ക എഴുതി അയയ്ക്കുന്നതുകൂടാതെ ഇങ്ങനെ ഒന്നും വരാതിരിക്കത്തക്കവണ്ണം നിദാനം വരുത്തി ആയവസ്ഥയ്ക്ക എഴുതിവരികയും വേണം......"

സായ്പ് 'വ്യസനിച്ചു'കൊണ്ടും 'മാപ്പപേക്ഷിച്ചു'കൊണ്ടും—സായ്പിന്ന് അതു് എളുപ്പമാണല്ലൊ—ശക്തൻ തമ്പുരാന് എഴുതി അയച്ച് അനുവാദവും സഹായവും അപേക്ഷിച്ചു; അനുവദിക്കപ്പെടുകയും ചെയ്തു.

ഒന്നു കഴിഞ്ഞപ്പോൾ മറ്റൊന്നായി! കൊടുങ്ങല്ലൂരുള്ള കടത്തുകടവുകളിലും സായ്പു കൈവെച്ചു. 977 മീനം 5-ാംനു- അതിനെപ്പററി ശക്തൻതമ്പുരാൻ മിസ്റ്റർ ധർമ്മൻസായ്പിന്ന്—അദ്ദേഹം അന്നു ചാവക്കാട്ടു ഇക്കടിയായിരുന്നു—താഴെ ചേർന്ന എഴുത്തയച്ചിരിക്കുന്നു. "......നമ്മുടെ കൊടുങ്ങല്ലൂര്, അഴിക്കോട്ടുകടവിലും, പനിക്കർകടവിലും, ആനാ

പ്പുഴക്കടവിലും, ഉരഴത്തുംകടവിലും, നമ്മുടെവകയിൽനിന്നും കടത്തു് എറക്കിച്ചു വരുന്നോടത്തു തങ്ങൾ മുദ്രസ്സിപായിമാരെയും ആളുകളേയും ആക്കിച്ചു്, കടത്തു് എറക്കിച്ചു കാശുമേടിച്ചുവരികകൊണ്ടു്, ആ കാൎയ്യത്തിന്നു* നാം തങ്ങൾക്കു എഴുതിക്കൊടുത്തയച്ചാറെ, 'മാക്കലൊട്ടുസായ്പു' അവൎകളുടെ കല്പനയ്ക്കു് അതെ കടത്തിന്നു് ആരെ ആക്കിയതു് എന്നും, അവിടെനിന്നും കടലാസ്സു എഴുതിവന്നാൽ ഒഴിച്ചലാക്കിത്തരാമെന്നും, അല്ലൊ തങ്ങൾ പറഞ്ഞയച്ചതു്. ആ കാൎയ്യംകൊണ്ടും, അതിൽപിന്നെ കരുപ്പടന്നയിൽ നമ്മുടെ നെൽപുരയുടെ വടക്കവശത്തു മുദ്രശിപായിമാരും ആളുകളും കൂടെ വന്നു് അവിടെ ആരും ആയുധവും കൊണ്ടു നടന്നുകൂടാ എന്നു കിണ്ണംകൊട്ടി പറകയും, കരുപ്പടന്നക്കടവിലും ആളാക്കി കാശു മേടിക്കയും ചെയ്കകൊണ്ടും, കൊടുങ്ങല്ലൂരും ആരും ആയുധം കൊണ്ടു നടന്നുകൂടാ എന്നു കിണ്ണം കൊട്ടി പറഞ്ഞിരിക്കുന്ന അവസ്ഥകൊണ്ടും, 'മേജർ മാക്കലൊട്ടു'സായ്പിന്നു നാം എഴുതിക്കൊടുത്തയച്ചു ബോധിപ്പിച്ചാറെ, കുമ്പഞ്ഞി ആളുകളെ ഒഴിപ്പിക്കത്തക്കവണ്ണവും ആയുധവുംകൊണ്ടു നടക്കത്തക്കവണ്ണവും, തങ്ങൾക്കു് എഴുതിക്കൊടുത്തയച്ചിരിക്കുന്ന പ്രകാരം മാക്കലൊട്ടുസായ്പു് അവൎകളുടെ കടലാസ്സു് നമുക്കു വന്നിരിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടു് ഈ കാൎയ്യത്തിൽ ഒക്കെയും വേഗത്തിൽ നിദാനം വരുത്തി അയയ്ക്കയും ചെയ്യുമല്ലൊ...”

ഇപ്രകാരം തൊട്ടതിനും പിടിച്ചതിനുമെല്ലാം വാശിയും തൎക്കവുമായാണു് കഴിഞ്ഞുവന്നതു്. “സൂചി കടത്തേണ്ട ദിക്കിൽ തൂമ്പ കടത്തി” കൊണ്ടുവന്ന അന്നത്തെ കുമ്പഞ്ഞി എജമാനന്മാൎക്കു ശക്തൻതമ്പുരാൻ ഒരു “കണ്ണിൽ കരടാ”യിത്തീൎന്നതിൽ അത്ഭുതപ്പെടുവാനില്ല. അവരുടെ അധികാരപ്രമത്തതയെ അവിടുന്നു് അശേഷവും വകവെച്ചിരുന്നില്ല. എത്തിക്കാവുന്ന സ്ഥാനങ്ങളിലെല്ലാം ഏതു ചില്ലറക്കാൎയ്യത്തിന്നും അവിടുന്നു കടലാസ്സുകൾ തുടരെത്തുടരെ എത്തിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. അദ്ദേഹം അന്നു് അങ്ങനെ ചെയ്യില്ലായിരുന്നു എങ്കിൽ, ഇന്നത്തെ സ്ഥിതി എത്രമാത്രം പരുങ്ങലിലായിപ്പോയേനെ എന്നു പറഞ്ഞറിയിക്ക വയ്യാ. അന്നത്തെ സ്ഥിതിഗതികളും മനഃസ്ഥിതികളും നോക്കിയാൽ സായ്പുമാൎക്കൊക്കെ ശക്തൻതമ്പുരാനെ സംശയവും ശങ്കയും ഭയവും ഉണ്ടായിരുന്നതായി കാണുന്നതു് അസംഭവ്യമല്ല; ഇത്രയും ക്രൂരൻ കൂടാതെ, വിടാതെ വാശിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന അദ്ദേഹം, “ടിപ്പുവുമായി എഴുത്തുകുത്തുകൾ നടത്തിയിരുന്നു എന്നും, പരന്ത്രീസ്സുകാരോടു സഖ്യത്തിലായിരുന്നു എന്നും, നെപ്പോ

ളിയൻ ബോണാപ്പാർട്ടിന്റെ ഛായാപടം തന്നെ പെട്ടികകത്തു വെച്ചിരുന്നു എന്നും" മററും കമ്പഞ്ഞിക്കർ വിശ്വസിച്ചതും വിസ്മയാവഹമല്ല; ആ തരം നോക്കി ശക്തന്റെ നിശിതമായ ഖഡ്ഗത്തിന്നു വഴങ്ങേണ്ടിവന്നവരും സാമൂതിരിയുടെ സിൽബന്തികളും "ഒന്നിനൊന്നായി ഒരൊന്നു പറഞ്ഞു" കമ്പഞ്ഞിക്കാരെയും കനം പിടിപ്പിക്കാൻ ശ്രമിച്ചതും അസംഗതമല്ല; എന്നാൽ, സഹജമായ പരിശ്രമശീലത്താലും നെഞ്ഞൂക്കിനാലും ധിഷണാബലത്താലും നയോപായങ്ങളാലും കീഴടങ്ങാതെയും കാത്തും കളയാതെയും, കഴപ്പക്കായലിൽ കിടന്നു മറിഞ്ഞിരുന്ന കൊച്ചിയെ അവിടന്നു് സുഖാവഹമായ ഒരു കരയ്ക്കു് അടുപ്പിക്കതന്നെ ചെയ്തു.

കേരള സാഹിത്യ
അക്കാദമി